GAZETA POLAKÓW W REPUBLICE CZESKIEJ

głos LUDU

DZIŚ W NUMERZE:

Oczami Zaolziaków str. 3
Wszyscy nasi święci str. 4
Nikt nie rodzi się Europejczykiem str. 5
Trzyniec w głębokim kryzysie str. 8

WTOREK
31 PAŹDZIERNIKA 2006
NR 127
ROCZNIK LXI
CENA 6 KČ

tel.: 558 731 766
faks: 558 740 044
info@glosludu.cz

PO II TURZE WYBORÓW SENACKICH WIĘKSZOŚĆ MA ODS

Senatorem został Petr Vícha

REGION (mro) – Wyborcy w drugiej turze wyborów do Senatu RC zdecydowali, że region morawsko-śląski będą reprezentować chirurg Szpitala Śląskiego w Opawie, Václav Vlček (ODS), naczelnik dzielnicy Ostrawa-Południe, Otakar Veřovský (ČSSD) oraz burmistrz Bogumina Petr Vícha (ČSSD). Ten ostatni stoczył zwycięski (67 proc. do 33 proc.) pojedynek o fotel senatora z hawierzowską kontrkandydatką ODS, Emilią Večeřovą. Podobnie jak Veřovský również Vícha zamierza sprawować obydwie funkcje jednocześnie.

– Zobaczę, jak to będzie wyglądać w praktyce, gdyż nie mam wiele doświadczeń w tej dziedzinie. Wiem, że w fotelach senatorskich zasiada wielu wójtów i burmistrzów. Zobaczę. Nie jestem przyzwyczajony pracować na pół gwizdka – powiedział „GL" P. Vícha. Pytany o współpracę z polską mniejszością w Boguminie dodał: – *W wyborach startowała »Wspólnota«, jednak nie zdobyła 5 proc. głosów. Z tym ugrupowaniem zawsze dobrze układała się nasza współpraca, toteż jeszcze w tym tygodniu chcę zaprosić przedstawicieli „Wspólnoty" do udziału w pracach komisji i komitetów miejskich.* P. Vícha potwierdził też, iż jest zainteresowany prezentowaniem interesów polskiej mniejszości na forum Senatu RC.

Dodajmy, że frekwencja w II turze wyborów w województwie wynosiła 18 proc. uprawnionych do głosowania, ogólna krajowa to 20,7 proc.

❖ ❖ ❖

Wybory trzeciej części obsady senatorskich foteli przyniosły w efekcie takie ustawienie sił w Izbie Wyższej Parlamentu RC, iż 41 miejsc mają obywatelscy demokraci, 12 socjaldemokraci, 11 chrześcijańscy demokraci, 2 komuniści, jeden zieloni oraz 16 niezrzeszeni. ODS posiada zatem bezwzględną większość. W nowym składzie Senat RC spotka się pod koniec listopada.

Fot. MARIAN WEISER

Na scenie Domu Muzyki tańczą gospodarze spotkania – „Bielska Estrada" Bielskiego Centrum Kultury.

Scena Polska w Łodzi

CZ. CIESZYN (mro) – Swoistym podsumowaniem zawartych przez Łódź umów o współpracy kulturalnej były zeszłotygodniowe II Spotkania Teatrów Miast Partnerskich. Organizator imprezy, Teatr Nowy, zadbał o to, by popołudnia i wieczory wypełnione były spektaklami, koncertami, wystawami i spotkaniami ludzi kultury z miast partnerskich Łodzi, czyli Wilna (Litwa), Nowego Sadu (Serbia), Cz. Cieszyna (Republika Czeska) i Tel Avivu (Izrael).

– *Nasz zespół wystąpił na deskach Teatru Nowego w miniony wtorek i środę. We wtorek zaprezentowaliśmy wieczór poezji i muzyki teatralnej, zaś następnego dnia przedstawiliśmy inscenizację »Bianki« Brunona Schulza* – powiedział **Bogdan Kokotek**, kierownik Sceny Polskiej Teatru Cieszyńskiego, dodając, że w głównej roli zabłysnął „w zastępstwie" **Marek Mokrowiecki**, którego kreację nawiasem mówiąc widzowie zaolziańscy będą mieli okazję podziwiać na rozpoczynającym się 11 listopada Festiwalu Teatrów Moraw i Śląska. – *Spotkało nas bardzo ciepłe przyjęcie przez łódzką publiczność* – podkreślił B. Kokotek, uzupełniając, iż istnieje realna szansa na nawiązanie ściślejszej współpracy między scenami Teatru Nowego a Sceną Polską.

Przyjaźnie 20-letnie

BIELSKO-BIAŁA (sch) – Okazałym Koncertem Galowym w Domu Muzyki w Bielsku-Białej świętowała w sobotę 20-lecie współpracy zaolziańska gmina Sucha Górna i miasto Bielsko-Biała. Jak zauważył dotychczasowy górnosuski wójt **Jan Lipner**, jest rzeczą niezwykłą, żeby współpracowały z sobą dwa tak zróżnicowane co do wielkości miasta: – *Tu jednak nie chodzi o zwykłą wymianę kulturalną czy partnerską, ale o prawdziwe, żywe przyjaźnie* – powiedział, akcentując fakt, że to właśnie pezetkaowskie zespoły są filarami kultury w Suchej Górnej, zaś bez nich by jej nie było...

Współpracę, która zawiązała się w kwietniu 1986 r., zapoczątkował Chór Męski „Harfa" ówczesnego bielskiego Domu Kultury „Metalowiec" z nieżyjącym już dziś dyrygentem **Józefem Radoniem** oraz górnosuskie MK PZKO z takim działaczem, jak **Władysław Sztebel**.

Ciąg dalszy na str. 2

Brąz dla »Malutkiej czarownicy«

NIEBORY (hs) – W sobotę powrócił z Krosna z Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Dziecięcych „Puchar Uśmiechu" teatrzyk GAPA2 z Nieborów. Młodzi aktorzy, pod wodzą kierownika organizacyjnego zespołu, **Barbary Sikora**, przywieźli z festiwalu Brązowy Puchar Uśmiechu.

Tegoroczna, 24. edycja festiwalu teatralnego „Puchar Uśmiechu", została zrealizowana przez Krośnieński Dom Kultury w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Inicjatyw Lokalnych przy wsparciu finansowym Gminy Krosno oraz Stowarzyszenia „Wspólnota Polska". Do Krosna przyjechało dwanaście zespołów z Polski, Niemiec, Ukrainy i RC.

Teatrzyk GAPA2 z Nieborów przywiózł do Krosna spektakl pt. „Malutka Czarownica". Scenariusz na podstawie książki O. Preusslera napisała **Halina Szczotka**, która jest również reżyserem przedstawienia. Scenografia nieborowskiej „Malutkiej Czarownicy" jest dziełem **Anny Siwek** z Karwiny, muzykę skomponował **Bogdan Szczepański**. W rolach głównych mogli widzowie obejrzeć **Sabinę Franek** (Malutka) oraz **Anežkę Rychlą** (Kruk).

Jurorom spodobała się głównie spontaniczność nieborowskich aktorów oraz oprawa plastyczna spektaklu.

Fot. archiwum zespołu

Mali aktorzy GAPY2 z dyplomami.

Granty na milion

OSTRAWA (mro) – Kwotę 1 mln Kc stawia w przyszłym roku do dyspozycji mniejszości narodowych województwa morawsko-śląskiego Urząd Wojewódzki. Jak poinformował „GL" **Władysław Niedoba**, wiceprzewodniczący Komisji ds. Mniejszości Narodowych przy samorządzie wojewódzkim, w tej edycji przyznawania grantów na wspieranie inicjatyw mniejszości nastaną pewne modyfikacje.

Chodzi o likwidację trzech kategorii, postanowienie, że jedna organizacja może złożyć dwa projekty oraz to, że formalne usterki nie będą eliminować wniosku o przyznanie grantu. (Uchybienia te będą usuwane do 8 stycznia po konsultacjach z zainteresowanymi organizacjami). – *Nie uległy natomiast zmianom limity, czyli najmniejsza kwota dotacji wynosi 50 tys. koron, a największa 100 tys. koron* – powiedział W. Niedoba.

Wnioski o przyznanie grantu należy składać w Urzędzie Wojewódzkim do 15 grudnia br.

Pytanie do:

DARIUSZA BRANNEGO, członka Rady Kongresu Polaków.

W sobotę wróciła z Bolzano w Południowym Tyrolu delegacja młodzieży polskiej mniejszości narodowej na Zaolziu pod pana kierownictwem. Co było powodem waszej wizyty we Włoszech?

Była to 4-dniowa konferencja pn. „Mniejszości – legislatywa i prawa" zorganizowana przez EURAC – Akademię Europejską, FUEN, Sudtiroler jugendring, władze regionalne i tamtejszą grupę narodowościową Ladynów. Przede wszystkim na własne oczy zobaczyliśmy Bolzano i praktykę podwójnego, a nawet potrójnego nazewnictwa (włoskie, niemieckie, ladyńskie). Odwiedziliśmy Akademię Europejską, która właśnie pracuje nad projektem porównawczym stosowania dwujęzyczności w Czeskim Cieszynie i Bolzano. Uczestniczyliśmy w workshopach i wykładach o językach mniejszościowych w UE, o korzyściach płynących dla większości z nauczania języków mniejszości oraz o promocji i marketingu języków mniejszości wśród młodych ludzi. Poza tym mieliśmy okazję spotkania z Irlandczykiem – Francie Molloy z „Sinn Fein", zaznajomienia się z życiem mniejszości Ladynów oraz zwiedzenia ich muzeum w St. Martin/Gadertal, a także skosztowania ich kuchni. **(mro)**

Pogoda

WTOREK – Pochmurno, ale bez opadów. Temperatura w dzień 5-10 st., nocą 5-2 st. C. Wiatr płd. 5-10 m, w porywach do 15 m na sek.

ŚRODA – Zachmurzenie zmienne z przelotnymi opadami deszczu, możliwe opady topniejącego śniegu. Temperatura w dzień 8-12 st., nocą 9-5 st. C.

ZAKOLA GRANICZNEJ ODRY ZASŁUGUJĄ NA OCHRONĘ

Fenomen na skalę europejską

BOGUMIN (h) – Graniczne meandry, czyli naturalne zakola rzeki Odry będące fenomenem na skalę europejską w najbliższych dniach ogłoszone zostaną zabytkiem przyrody.

Znawcy i miłośnicy nadodrzańskiego regionu nie ukrywają zadowolenia. Unikatowy pod wieloma względami obszar można będzie nareszcie otoczyć należytą opieką, można też będzie zająć się jego przemyślaną promocją. Meandry wijące się od mostu granicznego w Starym Boguminie i Chałupkach po zbieg rzek Olzy i Odry w Boguminie Kopytowie przyciągają w ostatnich latach coraz większą uwagę naukowców, w tym ekologów, którzy znajdują tu wiele zagrożonych i rzadko u nas występujących gatunków fauny i flory. Budzą też ciekawość miejscowej ludności, która dopiero niedawno dowiedziała się, że tuż nad rzeką można znaleźć ponad 120 gatunków roślin, że buduje tu gniazda zimorodek, że można spotkać tu rzadkie okazy motyli, że żyje tu bóbr i wydra. Jak zresztą twierdzą naukowcy, lasy z olszą czarną i jesionem, jedyne w swoim rodzaju łęgi wierzbowo-topolowe i fragmenty wilgotnych nadodrzańskich łąk kryją jeszcze sporo niespodzianek.

Starania w kierunku ogłoszenia meandrów Odry zabytkiem przyrody trwały kilkanaście lat, zanim uwieńczone zostały sukcesem. Duża w tym zasługa **Vladislavy Hamplovej** z nowojiczyńskiego muzeum, która od ośmiu lat zajmuje się tą właśnie problematyką. Po tym, jak zakola Odry ciągnące się na obszarze o długości ok. 7,5 km staną się terenem chronionym, dla miłośników tego niezwykłego zakątka nic się nie zmieni. Nadal każdy będzie mógł cieszyć się jego pięknem i niepowtarzalnym klimatem. Tyle tylko, że meandry nareszcie doczekają się stałej i fachowej ochrony oraz systematycznych badań naukowych. W planie jest wybudowanie ścieżki edukacyjnej i połączenie jej ze ścieżką w polskich Chałupkach. W ramach tego przedsięwzięcia zostaną wyszkoleni przewodnicy. Powstaje już pakiet edukacyjny dla młodzieży z obu stron granicy.

Warto dodać, że polska część meandrów Odry stała się, decyzją wojewody śląskiego, chronionym obszarem krajobrazowym już dwa lata temu.

9 771212 422027 06127

TYDZIEŃ

23 – 29 X 2006

■ Węgierska policja rozpędziła za pomocą armatek wodnych i gazu łzawiącego demonstracje antyrządowe w Budapeszcie. Demonstracje przebiegały w dzień oficjalnych obchodów 50. rocznicy wybuchu powstania antykomunistycznego na Węgrzech.

■ Prezydent Rosji, Władimir Putin, odbył piątą dyskusję telewizyjną z obywatelami. Powtórzył w niej m.in., że nie będzie już ubiegał się o kolejny mandat prezydencki.

■ Autobus przepełniony pasażerami wpadł w poślizg na górskiej drodze w indyjskim stanie Sikkim i stoczył się do rzeki. W katastrofie zginęło co najmniej 30 osób, a 45 pasażerów uznano za zaginionych.

■ Według wyników badań przeprowadzonych na Słowacji w ramach specjalnego programu ONZ, prawie trzy czwarte romskich rodzin w tym kraju żyje w nędzy. Ludzie ci są skazani na pomoc państwa lub organizacji dobroczynnych. Na Słowacji żyje ok. 380 tys. Romów.

■ Polską wstrząsnęło samobójstwo 14-letniej dziewczyny, która powiesiła się w swoim domu po tym, jak została napastowana seksualnie i poniżona przez swoich kolegów w klasie. Jeden z uczniów fotografował całe zajście telefonem komórkowym.

■ Argentyńska policja zatrzymała na lotnisku w Buenos Aires trójkę czeskich młodych mężczyzn, którzy przewozili 3 kg kokainy. W razie skazania grozi im aż 16 lat więzienia.

■ Polska oznajmiła, że otworzy dla obywateli Rumunii i Bułgarii – po przystąpieniu tych krajów do Unii Europejskiej – swój rynek pracy.

■ Premier Izraela, Ehud Olmert, porównał podczas wizyty w Instytucie Yad Vashem w Jerozolimie groźby prezydenta Iranu wobec państwa żydowskiego do polityki hitlerowskich Niemiec.

■ Ponad 200 różnych ludzkich szczątków znaleziono podczas wznowionych poszukiwań w miejscu, gdzie kiedyś stały dwie wieże World Trade Center w Nowym Jorku. Znalezisko wywołało falę protestów oraz oskarżeń pod adresem władz o zaniedbania, a także żądań wznowienia akcji poszukiwawczych.

■ Nie jest wykluczone, że w czasie kampanii w Libanie Izrael użył przeciwko Hezbollahowi nowej broni, zawierającej radioaktywny uran – napisał brytyjski dziennik „Independent".

■ W drugiej turze wyborów senackich w Republice Czeskiej zwyciężyła ODS, zdobywając 14 z 27 objętych głosowaniem mandatów. ODS ma teraz 41 senatorów, co oznacza uzyskanie przez nią bezwzględnej większości w senacie.

■ Najwyżej 5 osób uratowało się z płonącego wraku samolotu pasażerskiego, który rozbił się tuż po starcie z lotniska w stolicy Nigerii, Abudży. Maszyną leciało 114 osób, w tym duchowy przywódca nigeryjskich muzułmanów, sułtan Sokoto Mohammadu Maccido.

■ Premier Polski, Jarosław Kaczyński, wezwał Niemcy w przeddzień swojej pierwszej wizyty w Berlinie do rezygnacji „raz na zawsze" z wszelkich roszczeń wobec Polski. „To tylko sprawa politycznej woli" – dodał. Przewodnicząca Związku Wypędzonych, Erica Steinbach, uznała za zasadny apel premiera Kaczyńskiego, by Polska i Niemcy zrzekły się wzajemnych roszczeń odszkodowawczych.

■ We Francji nasiliły się nocne ataki na autobusy. Grupy młodych ludzi rozlewały w nich substancje łatwopalne i podpalały. Spłonęło w ten sposób już kilkanaście pojazdów, głównie w Paryżu. Kilka osób zostało rannych, w tym jedna ciężko.

(M. B.)

Niesygnowane materiały publicystyczne i informacyjne pochodzą z internetowych serwisów informacyjnych.

Fot. JACEK SIKORA

„Przyjaźń", na pierwszym planie pianistka Wanda Miech.

Śpiewali dla Brata Alberta

BIELSKO-BIAŁA (kor) – Koncertem karwińskiego Zespołu Śpiewaczo-Muzycznego „Przyjaźń" uczcili siedemnastą rocznicę kanonizacji swojego patrona członkowie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Bielsku-Białej. Koncert odbył się w niedzielę w Domu Muzyki Bielskiego Centrum Kultury.

– *Współpracujemy z Towarzystwem od ośmiu lat, śpiewamy w Bielsku na zorganizowanym przez nie koncercie już czwarty raz, obecnie po 4-letniej przerwie* – powiedział naszej gazecie **Józef Wierzgoń**, kierownik artystyczny i dyrygent działającej od 49 lat „Przyjaźni". – *To dla nas zaszczyt, że możemy zaśpiewać właśnie na koncercie z okazji kanonizacji Adama Chmielowskiego, wcześniej znanego malarza i przyjaciela m.in. Henryka Sienkiewicza czy Heleny Modrzejewskiej, który później jako Brat Albert poświęcił się niesieniu pomocy bliźnim.*

Pierwsza część koncertu była bardziej poważna i dostojna. Złożyły się na nią m.in. cztery utwory sakralne (m.in. „Ave Maria" Gounoda – solista **Władysław Czepiec**, „Czarna Madonna" – W. Czepiec i **Sylwia Czapek**), „Oda do radości" Beethovena czy 2 pieśni Stanisława Hadyny (także „Ondraszek" z solistką **Adelajdą Pasz-Szymik**).

Dwa utwory w tej części koncertu – „Wy beskidzki grónie" i „W małym miasteczku" z repertuaru ustrońskiej Dziecięcej Estrady Regionalnej „Równica" – zespół zadedykował prezesowi bielskiego Towarzystwa, **Tadeuszowi Cozacowi**, który w czerwcu br. otrzymał z rąk biskupa bielsko-żywieckiego **Tadeusza Rakoczego** papieski medal „Pro Ecclesia et Pontifice", który ma ponad stuletnią tradycję i przyznawany jest za wybitne zasługi w służbie Kościołowi i Ojcu Świętemu.

Po przerwie zabrzmiały przede wszystkim pieśni z oper, operetek i musicali. Oprócz W. Czepca zaśpiewała solo także **Beata Szymura**, m.in. w sławnym przeboju z musicalu „My Fair Lady" – „Przetańczyć całą noc". Wspólnie z Czepcem zaś zaśpiewała finałowe „Polskie kwiaty".

Koncert aż tak się podobał bielszczanom, że domagali się bisu. Za rzęsiste brawa „Przyjaźń" odwdzięczyła się mieszkańcom Bielska-Białej pieśnią „Kochajmy się", znaną doskonale Zaolziakom z występów połączonych chórów na festiwalach PZKO. Refren śpiewała cała sala. A co ważne – bielszczanie z radością sięgali także po płyty i kasety, które karwiński zespół przywiózł z sobą na koncert.

SAMO ŻYCIE

Kto tu więc przegrał?

Oglądając w telewizorze szczerzących się do mnie po amerykańsku liderów partii, które desygnowały swoich reprezentantów do batalii o wysoko opłacane i powszechnie uznawane za nikomu niepotrzebne senatorskie etaty, niemal uwierzyłem, że wszystkie ich ugrupowania są zwycięzcami tej batalii.

Pierwszy z liderów cieszył się z tego, że uzyskał w Senacie bezwzględną większość, drugi – że jego podwładni spod znaku czerwonej róży z bezpośredniego starcia z niebieskim ptactwem wyszli obronną ręką, trzeci – że niedawna próba prostytuowania się byłego partyjnego bossa nie odbiła czkawką w postaci spadku liczby senatorów, czwarty – że z przyjemnością zapłaci fryczowe, gdyż teraz już naprawdę zna receptę na to, jak w następnych wyborach odnieść spektakularny sukces, piąty zaś promieniał szczęściem, ponieważ jego partia nic nie straciła z aktualnego stanu posiadania, bo teraz... nie broniła ani jednego senatorskiego mandatu. Słowem – wszyscy są happy. I bądź tu, elektoracie, mądry. Ot – samo życie.

Kto więc przegrał?

Na pewno za przegranych muszą uważać się obaj polskojęzyczni kandydaci. Pierwszy mógł liczyć głównie na głosy Polaków. I ci na pewno nie zawiedli. Reszta potencjalnych jego wyborców uznała, że chyba jednak nie warto więcej popierać jednego z najdroższych senatorów, na jakiego był łaskaw wylansować się. Po prostu nie zapomnieli mu wycieczek samolotowych na linii Ostrawa – Praga za pieniądze podatników i chęci przyznania sobie i kolegom większych o 13 tysięcy z hakiem wypłat, co w kontekście ich cienkich portfeli było bardzo nieeleganckie. Niewątpliwe – choć jednostkowe – sukcesy w załatwianiu ważkich spraw legislacyjnych i sensowne dla ludzi interwencje u biurokratów nie były w stanie przemówić do serc i rozumu pamiętliwych wyborców.

Drugi z panów błysnął wyjątkowym... tupetem. Po aferze prywatyzacyjnej w Cz. Cieszynie i rzekomo udowodnionej przez policję próbie sfałszowania dokumentu urzędowego postanowił – choć cieszyniak – ukryć się via karwiński obwód wyborczy w senackiej ławie. I – o dziwo! – wbrew przepowiedniom domorosłych politologów dostał głosy nie tylko rodziny, sąsiadów i znajomych...

Ale głowa do góry! Nic straconego. Życie nie kończy się na jednych wyborach. Za cztery lata – a może i wcześniej – Izba Poselska będzie zmieniać aktualną załogę a za sześć wyższa izba dumania ponownie otworzy bramy m.in. dla naszych przegranych. (s)

Przyjaźnie 20-letnie

Dokończenie ze str. 1

W 1991 r. podjęło tę współpracę Bielskie Centrum Kultury, później umowę o współpracy podpisały również gmina Sucha Górna i miasto Bielsko-Biała.

Rangę owej współpracy w sposób doniosły zaakcentowano również na sobotnim koncercie. Z rąk prezydenta Bielska-Białej **Jacka Krywulta** otrzymali listy okolicznościowe J. Lipner i prezes MK PZKO Sucha Górna **Bronisław Zyder**, zaś przedstawiciel ZG PZKO **Andrzej Suchanek** przekazał prezydentowi Krywultowi, dyrektorowi Bielskiego Centrum Kultury, **Władysławowi Szczotce**, oraz stojącemu u kolebki trwającej od 20 lat współpracy górnosuszan z bielszczanami, kierownikowi Ośrodka Animacji BCK, **Zygmuntowi Czernekowi**, Brązowe Odznaki PZKO Za Zasługi.

Sam Koncert Galowy był zaś wpadającą w ucho i oko widza przeplatanką repertuarów dwu reprezentacyjnych zespołów – Bielskiej Estrady BCK (kier. art. **Bożena Bieńczyk**) i ZPiT „Szaszanie" (kier. art. **Barbara Mraczna**). I tak podczas gdy bielszczanie (od uczniów podstawówki po dorosłych tancerzy ZPiT „Bielsko") prezentowali tańce słowackie, węgierskie i polskie w nowoczesnych, przyprawiających nieraz o zawrót głowy aranżacjach, suszanie pokazywali w niemniej pomysłowy sposób autentyczny folklor: „rekrucką zabawą", tańcem z cepami czy „kłobukowym" oraz pieśniczkami w wykonaniu zespołu śpiewaczego. Dość dodać, że jedni i drudzy zbierali gromkie brawa.

W sobotę do Bielska ruszyły aż trzy autokary górnosuszan. Wszak 20 lat współpracy to masa ludzi – chórzystów, tancerzy, działaczy, przyjaciół, oczekujących ich bielszczan...

Zwiedzających była masa

HAWIERZOW (wak) – Dziś kończy się sezon w błędowickiej zabytkowej Chałupie Kotuli. Od początku maja, czyli od otwarcia sezonu odwiedziło ją ponad trzy tysiące hawierzowian i turystów, w tym wielu z Polski.

Ostatnia impreza na większą skalę odbyła się tu dwa tygodnie temu, kiedy to „drzewiónkę" odwiedzili uczniowie kilku hawierzowskich podstawówek. Obecne były także panie, absolwentki kursów prac ręcznych (m.in. haftu i koronek) organizowanych przez Miejski Ośrodek Kultury, które zaprezentowały to, czego nauczyły się podczas trzech miesięcy kursu.

W ciągu sezonu odbył się tutaj szereg imprez, w trakcie których przedstawili się mistrzowie rzemiosła, m.in. członkowie Izby Regionalnej Adama Sikory działający przy MK PZKO w Jabłonkowie oraz miejscowi rzemieślnicy – rzeźbiarze, koronkarki, miotlarze. Drewniana budowla ludowa należy do jednego z najstarszych zabudowań na Śląsku Cieszyńskim. Została wybudowana w 1781 r. i należy do ostatnich przykładów pierwotnego budownictwa na terenach dzisiejszego Hawierzowa. Ekspozycja „drzewiónki" prezentuje wyposażenie wnętrz oraz styl życia na przełomie XIX i XX wieku. W pomieszczeniach znajdują się charakterystyczne dla tej epoki meble oraz wyroby ceramiczne pochodzące z miejscowych błędowickich pracowni garncarskich. Zwiedzający podziwiają zwłaszcza dzbany i naczynia z białej glazury zdobione kolorowymi kwiatami oraz stojący obok chatki wiatrak i ogród.

W miesiącach zimowych „drzewiónka" poddana zostanie niezbędnej konserwacji. Ponownie otworzy swoje podwoje na początku maja przyszłego roku.

Ciekawostki

Zakład o randkę

Fanka piosenkarza Robbiego Williamsa postawiła 40 funtów na to, że artysta umówi się z nią na randkę. 33-latka może wygrać 4 tys. funtów, jeśli rzeczywiście pójdzie na randkę z wokalistą. „Jestem jego wielką fanką. Uwielbiam go, poza tym mamy sporo wspólnego – jesteśmy w podobnym wieku i nie mamy dzieci" – powiedziała Brytyjka gazecie „The Sun". Fanka Williamsa postawiła także 10 funtów na to, że artysta się z nią ożeni. Jest to jednak dość mało prawdopodobne – jak 1000 do 1, co oznacza, że w przypadku ślubu dostanie 10 tys. funtów.

Pirania na haczyku

Paweł Jamróz, wędkarz z Sosnowca, wyłowił z Zalewu Rybnickiego potężną rybę z zębami, ważącą 2,20 kg i mierzącą 48 cm. Okazało się, że to pirania, która w polskich wodach nie występuje. Jak pisze „Dziennik Zachodni", wędkarze od razu zorientowali się, że nie mają do czynienia z karpiem. Wkrótce nad zalewem zjawiła się nawet straż rybacka. Okazało się, że przypuszczenia wędkarzy były słuszne – wyłowili potężną piranię. Wędkarze alarmują, że jeżeli piranii jest w zalewie więcej, to za chwilę nie będzie tu żadnych innych ryb. Jaki będzie los wyłowionej piranii? Jej właścicielem jest ten, kto ją złowił.

A dyscyplina?

Mężczyzna zatrudniony w jednym z japońskich urzędów miejskich, który w ciągu prawie sześciu lat przepracował zaledwie osiem dni, został zwolniony z pracy. Mężczyzna unikał pracy, przebywając na zwolnieniach lekarskich. Przez cały ten czas pobierał niemal pełne wynagrodzenie. Za dopuszczenie do takiej sytuacji burmistrz i jego zastępca zostaną ukarani redukcjami pensji. Konsekwencje zostaną wyciągnięte również wobec 27 innych urzędników. Część z nich będzie ukarana finansowo, a niektórzy otrzymają upomnienia. Zwolniony z pracy 42-letni mężczyzna był pracownikiem wydziału utylizacji śmieci Urzędu Miejskiego w Nara. Dzięki przedstawianiu zwolnień lekarskich udawało mu się unikać pracy przez pięć lat i dziewięć miesięcy. Ze zwolnień tych wynikało, że za każdym razem mężczyzna cierpiał na coraz to nowe dolegliwości. Mimo, iż nie pracował, to często widywano go w ratuszu. Celem jego wizyt było prowadzenie lobbingu i pozyskiwanie zamówień publicznych dla firmy budowlanej jego żony.

Ekologiczne... bomby

Bezołowiowe pociski i nadające się do recyklingu materiały wybuchowe to produkty, nad którymi pracuje jeden z brytyjskich koncernów wytwarzających broń. Wszystko to w trosce o ekologię – zapewnia koncern. Dla walczących stron troska o „płaski i kwiatki" może nie być priorytetem, jednak należąca do największych na świecie producentów broni firma BAE stara się, by – jeśli już nie da się tego uniknąć – działania wojenne przebiegały w sposób możliwie ekologiczny. Do przyjaznych dla środowiska produktów należeć ma między innymi bardziej wydajne paliwo dla samolotów (każda misja bojowa to mniej spalin). Bezołowiowe pociski oznaczają mniej ciężkich metali w glebie i organizmach żywych. Producenci też zapewniają, że „bomby wybuchają ciszej" i wytwarzają podczas eksplozji mniej trujących gazów, a miny lądowe z czasem ulegną rozkładowi, „wzbogacając glebę w związki azotu".

SONDA ZAMIAST WYWIADU Z KOŃCZĄCYM MISJĘ KONSULEM ANTONIM SADOWSKIM

Oczami Zaolziaków

Kończący z dniem 30 października br. swoją misję dyplomatyczną w Ostrawie konsul generalny Rzeczypospolitej Polskiej Antoni Sadowski zapowiedział zaolziańskim mediom, że nie będzie udzielał pożegnalnych i podsumowujących czas pracy nad Ostrawicą wywiadów. Skoro tak, to nasza redakcja poprosiła Zaolziaków o podsumowanie tego okresu:

Barbara David, prezes TNP: – *Myślę, że współpraca z panem konsulem układała się bardzo dobrze. Nauczyciele korzystali zwłaszcza z przedświątecznych spotkań w polskiej placówce – w zeszłym roku były przedszkolanki, w tym roku liczymy na przyjęcie dyrektorów. Trzeba podkreślić zaangażowanie konsula w sprawę załatwienia podręczników polskich dla naszych szkół.*

Józef Szymeczek, prezes Kongresu Polaków: – *Współpracowało się w sposób standardowy – roboczo, normalnie. Początkowo... poznawaliśmy się wzajemnie. Potem staliśmy się partnerami wspólnych rozmów w sprawach dotyczących Polaków na Zaolziu, w tym dotyczących spraw opieki polskiej nad naszą mniejszością; dość złożonych, jak sprawa stypendiów w Polsce, czy standardowych, jak wyjazdy na kolonie naszej młodzieży. Konsul zawsze wysłuchał naszej opinii i w ramach swoich możliwości pomagał. Na marginesie tej sondy dodam, że chyba jest znamienne, że w określanych jako superprzyjacielskie stosunkach czesko-polskich od marca nie ma w Pradze ambasadora polskiego, a konsul polski jest odwoływany. Tak długiej absencji na stanowisku ambasadora nie było nawet w najtrudniejszych dla nas czasach szowinistycznych nagonek w Czechosłowacji, kiedy sprawa Zaolzia była problemem.*

Karol Suszka, dyrektor Teatru Cieszyńskiego: – *Miałem to szczęście, że konsula Sadowskiego wprowadził do teatru wielki przyjaciel naszej sceny konsul Andrzej Kaczorowski. Od razu zaczęliśmy od długiej rozmowy o nękających nas problemach – co przełożyło się na to, że potem drzwi polskiej placówki były dla spraw naszego teatru otwarte na oścież. Dobrze się współpracowało.*

Władysław Niedoba, prezes polskiej Sekcji Narodowej Ruchu Politycznego „Wspólnota": – *Z naszej strony trudno mówić o współpracy. Reprezentacja naszego ruchu zdążyła jednak przedstawić konsulowi Sadowskiemu jego cele i założenia oraz objaśnić okoliczności jego powstania.*

Andrzej Febrer, były senator: – *Współpraca układała się świetnie. Wyniosłem z niej najlepsze doświadczenia. Z konsulem Sadowskim poświęciliśmy np. wiele czasu na omówienie kwestii zniesienia konieczności petycyjnej w sprawie wprowadzania dwujęzycznych nazw w gminach.*

Zygmunt Stopa, prezes PZKO: – *Współpracowaliśmy. Nie w pełni jednak czuliśmy się partnerami.*

Janina Raclawska, kierownik katedry slawistyki Uniwersytetu Ostrawskiego: – *Była to zawsze rzeczowa i konkretna współpraca. Pan konsul chętnie wspierał wszelkie inicjatywy ostrawskiej polonistyki i to także te, które były skierowane do odbiorcy czeskiego. Brał udział w konferencjach naukowych i studenckich. Świadectwem opieki sprawowanej przez jego urząd niech będzie fakt ofiarowania nam – właśnie za pośrednictwem Konsulatu - zestawu publikacji paryskiej „Kultury". Dodam, że ostrawskie środowisko polskie cieszyło zainteresowanie pana konsula „Stolikiem Polskim".* **(mro)**

Fot. M. RADOWSKA-DBRUSNIK

Podczas trwania swojej misji konsul generalny Antoni Sadowski wspierał wszelkie działania mające na celu umocnienie pozycji języka polskiego. Tu w rozmowie z doc. Janiną Raclavską stojącą na czele slawistyki oraz doc. Evą Mrhačową, dziekanem Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego.

30 lat frysztackiego Domu PZKO

Frysztackie MK PZKO zostało założone w 1947 roku. W pierwszych latach powojennych działalność Koła rozwijała się w Polskim Domu Katolickim, wybudowanym przez miejscowych Polaków jeszcze w okresie międzywojennym, na początku lat trzydziestych. Dom ten (Polakom skonfiskowany) nosił w latach powojennych nazwę Domu Stalina. Na przełomie lat 1968 - 1969, kiedy miasto nie chciało już dalej nim zarządzać, jego właścicielem stała się Kopalnia Armii Czechosłowackiej, a dom przybrał nazwę Domu drużby – Domu Przyjaźni. Na skutek dłuższego, gruntownego remontu Domu Przyjaźni frysztackie Koło nie mogło w nim dalej kontynuować swojej działalności i otrzymało lokal zastępczy w drewnianym budynku mieszczącym się obok polskiego przedszkola. Siedziba ta nie odpowiadała jednak potrzebom dobrze rozwijającej się działalności Koła, nie mówiąc już o jego nieestetycznych pomieszczeniach. Dlatego też ówcześni działacze w zarządzie Koła, jak **Władysław Pasz, Józef Szkopek, Józef Wałoszek, Edmund Jurczyk, Bogusław Wałowy, Wilhelm Twardzik, Józef Bałon, Władysław Konesz, Eugeniusz Zuczek, Jan Miękina, Franciszek Chowaniec, Jan Pieter** zdecydowali się na budowę nowej siedziby, w której Koło mogłoby dalej pomyślnie kontynuować swoją działalność. Dzięki wsparciu finansowemu urzędu miejskiego i ofiarnej, bezinteresownej pracy wielu członków Koła otwarcia własnego Domu PZKO dokonano we Frysztacie 12 grudnia 1976 roku.

Dom PZKO jest własnością MK PZKO, znajduje się w malowniczym otoczeniu drzew, tuż obok niego stoi budynek karwińskiej Polskiej Szkoły Podstawowej, parę metrów dalej ma swoją siedzibę polskie przedszkole. Niedaleko jest stąd na rynek z historycznym ratuszem, zamkiem, kościołem parafialnym i Biblioteką Regionalną z bogatym księgozbiorem polskich książek. Dom PZKO posiada własny ogród umożliwiający urządzanie imprez w plenerze.

W pomieszczeniach Domu PZKO odbywają próby chór męski „Hejnał-Echo", chór żeński „Kalina", a od trzech lat również Zespół Śpiewaczo-Muzyczny „Przyjaźń". Ofiarną i jakże potrzebną działalność dla frysztackiego Koła rozwijają tu panie z Klubu Kobiet pod kier. **Danuty Wałoszek**. Panie urządzają wystawy, szyją stroje dla zespołów karwińskiej szkoły, „Gizdy" i „Dziołchy i syncy z kolónije", zabezpieczają smaczne posiłki na wszystkie imprezy Koła. Panie z Klubu Kobiet są też najwierniejszymi słuchaczkami prelekcji Klubu Propozycji, który pod pomysłowym kierownictwem **Danuty Ondruch** rozwija ciekawą działalność prelekcyjną. Każde niedzielne przedpołudnie spotykają się tu w swoim męskim gronie panowie z Klubu Seniora, by podyskutować o aktualnych problemach życiowych, a w razie potrzeby pomóc przy uporządkowaniu Domu PZKO i ogrodu.

W frysztackim polskim przybytku kultury odbywają się takie tradycyjne imprezy, jak Bal PZKO, Ostatki, obchody Dnia Matki, Pożegnanie Lata, Wystawa Książki Polskiej oraz wigilijki. W Domu PZKO odbywają się też liczne imprezy innych organizacji, np. Związku Przyjaźni Czesko-Polsko-Słowackiej, przede wszystkim zaś imprezy Polskiej Szkoły Podstawowej i Przedszkola.

– *Spotykamy się dziś, żeby sobie przypomnieć, iż to już 30 lat mija od chwili, kiedy to nasz frysztacki Dom PZKO otworzył swoje podwoje. Satysfakcjonuje nas fakt, iż Dom PZKO tętni pełnią życia, że tu spotkamy się na naszych licznych imprezach, że odczuwamy jeszcze potrzebę spotykania się w tym domu w gronie ludzi sobie bliskich i znajomych* – powiedziała tydzień temu na otwarciu trzydniowej wystawy Klubu Kobiet, prezes Koła **Helena Wierzgoń**. – *Dobrze się na pewno stało, że w 30. rocznicę otwarcia naszego Domu PZKO możemy uczestniczyć w otwarciu bogatej wystawy robót ręcznych pracowitych naszych pań, koronek koniakowskich i obrazów Władysława Ćmiela, członka naszego Koła.*

Wernisaż wystawy upiększyły swoim śpiewem chóry „Hejnał-Echo" pod kier. **Andrzeja Szyi** oraz „Kalina" z dyr. **Otokarem Winklerem**, a także **Joasia Wierzgoń** i **Antoś Tomanek** przy akompaniamencie skrzypiec **Kuby Tomanka**, którzy jako członkowie szkolnego zespołu „Gizdy" przyszli podziękować za bardzo owocną współpracę PSP z MK PZKO, co podkreśliła dyrektor **Jadwiga Palowska**. Wiele ciepłych słów pod adresem Klubu Kobiet padło też z ust przedstawicielek Sekcji Kobiet ZG PZKO **Hani Pyszkiewicz** i Marii Owczarzy. Wystawę zwiedziły setki osób z Karwiny oraz bliższej i dalszej okolicy.

Oby Dom PZKO stale tętnił radosnym życiem. Przychodźmy do niego na imprezy, spotykajmy się w nim zawsze w przyjacielskim i pogodnym towarzyskim nastroju.

JÓZEF WIERZGOŃ, Karwina Frysztat

Woldboya

FELIETON WŁADYSŁAWA SIKORY

„Gość Niedzielny" z 22 X nazwał 54-letniego Orhana Pamuka noblistą prosto z mostu. Pisarz pochodzi ze Stambułu i tam mieszka z żoną i córką; za metaforę własnej twórczości prozaik uznaje most łączący dwa brzegi Bosforu, czuje się tak, jakby ciągle na nim stał. „W Polsce jest na razie znany ze swego „Śniegu", Wydawnictwo Literackie zapowiada na rok 2007 dwa jego tytuły: „ Nazywam się Czerwień" oraz „Nowe życie". Pisarz jest krytykowany w domu za to, że przypomina światu o wymordowaniu przez Turków ok. miliona Ormian podczas I wojny światowej oraz 30 tys. Kurdów niedawno.

Do najpopularniejszych należą Literacka oraz Pokojowa Nagroda Nobla. Tę drugą przyznano w tym roku założycielowi Grameen Banku w Indii: Mohammedowi Yunusowi, który „wykombinował... dobry interes", opłacający się zarówno bankierowi, jak i klientowi. W tym układzie obie strony są zadowolone. Bankier pożyczając sam zarabia i jednocześnie pomaga milionom nędzarzy, którzy po pożyczce dzięki swemu wkładowi wychodzą z nędzy. M. Yunus uratował w ten sposób ponad 100 milionów ludzi w Bangladeszu i zasłużył w ten sposób na imię przywoływanego przez Jana Pawła II człowieka z wyobraźnią miłosierdzia. Dzięki jego mikrokredytom po wsiach rodzą się liczne małe firmy przywracające ludziom godność płynącą z pracy i poczucia, że mogą utrzymać własne rodziny; ludzie ci tym samym zdają się bardziej otwarci na potrzeby i uczucia innych sąsiadów i krewnych". Oto nędzarze nie tylko mogą, ale i potrafią skutecznie pracować na rzecz swojego rozwoju.

Wróćmy do O. Pamuka. Urodzony 7 czerwca 1952 r. w Stambule, należy do pierwszych pisarzy świata muzułmańskiego, którzy odważyli się potępić fatwę wydaną na pisarza Salmana Rushdiego. „Zresztą nie jest to jedyny przejaw jego odwagi..." „Geograficznie jesteśmy na granicy dwóch światów i zarówno nasza historia jak i nasza kultura tym są przesiąknięte" – mówi pisarz. „W moich oczach tj. szansa. Mamy w rządzie partie, które chcą, by Turcja była całkowicie wschodnia, całkowicie turecka, całkowicie islamska. Ale te radykalne projekty są upraszczające. Nasze bogactwo paradoksalnie wynika z bycia tym wszystkim jednocześnie" (Angora 22 X).

Ig Noble

Zdania o Noblu są na świecie różne. I tak amerykański Uniwersytet Harwarda w zamian za Noble przyznaje tzw. Ig Noble – antynoble – Noble niegodne. Wręczono ich dziesięć w różnych kategoriach; „wpierw wzbudzają one śmiech, potem jednak zmuszają do myślenia i nigdy nie mogą lub nawet nie powinny być powtarzane" (Angora 22 X). To dziwne nagrody za dziwne odkrycia. Oto nagrodzono pracę: „Urazy oraz schorzenia głowy u dzięciołów". Matematycy z Australii głowili się nad pracą, ile fotografii należy wykonać grupie osób, by niemal z całkowitą pewnością uzyskać choć jedno zdjęcie, na którym nikt nie mruga. Fizycy z Paryża zastanawiali się, dlaczego suche spaghetti nie łamie się na dwie części, ale prawie zawsze na kilka? Dietetycy z Kuwejtu martwili się, jaki gnój najlepiej lubią spożywać żuki i skarabeusze? Chemicy z Majorki opisali ponaddźwiękową prędkość rozchodzenia się zapachu sera cheddar pod wpływem wysokiej temperatury. Ciekawy jest ten świat, nie ma co! Nagroda pokojowa w Harwardzie trafiła do Howarda Stapletona z Walii, autora urządzenia łagodzącego napięcia międzypokoleniowe, czyli sprzętu odstraszającego nastolatki (maszyna wydaje straszny dźwięk, słyszalny jedynie dla młodych uszu).

Wycinanka Marty Gołąb

Oddział Muzeum Zbiory Marii Skalickiej w Ustroniu jest bardzo ruchliwą i ambitną placówką kulturalną, ostatnio – w ramach cyklu *Twórcza obecność Polaków na Zaolziu* – zainteresowaną dorobkiem naszych zaolziańskich twórców. W br. prezentowali tu swój dorobek m.in. **Antoni Szpyrc**, **Oskar Pawlas** oraz członkowie Zaolziańskiego Towarzystwa Fotograficznego – *Grupa dziesięciu z Zaolzia*.

Obecnie od października do grudnia otwarta jest arcyciekawa wystawa *Mistrzowska wycinanka Marty Gołąb*, która zainteresować może wszystkich miłośników sztuki plastycznej, w tym wypadku zbliżonej wyglądem do grafiki - wycinanki. Wycinankami w dzieciństwie wszyscyśmy się w jakiejś mierze parali, podobnie jak **Marta Gołąb**, absolwentka krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych – grafik i konserwator malarstwa sztalugowego. Na Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie w 1994 r. tak bardzo zainspirowała ją wycinanka żydowska, że po odpowiednich przygotowaniach (m.in. opanowanie pisma hebrajskiego) w dwa lata później miała miejsce jej pierwsza wystawa żydowskich wycinanek, które obecnie tworzy (skalpelem) w różnych technikach – w bibułce, papierze i pergaminie, barwne, monochromatyczne itp. Są to autentyczne arcydzieła, które zachwycą oko każdego oglądającego. Nic dziwnego też, że Marta Gołąb wystawiała swe żydowskie wycinanki w wielu miastach Polski i za granicą.

Eksponaty te nie tylko zadowolą nasz smak estetyczny, ale równocześnie przybliżą nam nieznany bliżej świat kultury religijnej Żydów.

Wycinanka żydowska ma długą tradycję. Po raz pierwszy wspomina się o niej w XIV-wiecznej Kastylii. Jest to sztuka dekoracji, sztuka symboli, pełniąca określoną funkcję religijną. Uprawiali ją mężczyźni lub uczniowie w chederze, była charakterystyczna dla Żydów sefardyjskich i aszkenazyjskich (w Polsce w XIX i na pocz. XX wieku). Wycinanki te towarzyszą Żydom podczas różnych świąt w ciągu roku oraz w życiu praktykujących od narodzin przez ślub aż po zgon. Posiadają one różne kształty i poziom artystyczny.

Naturalnie arcydzieła Marty Gołąb to inna sprawa. Jej wycinanki wzorowane na tamtych religijnych zawierają wielką ilość symboli żydowskich wkomponowanych artystycznie w te filigranowe cuda. To jednak trzeba widzieć, przeczytać teksty informacyjne i wysłuchać wyczerpujących informacji kierowniczki Oddział Muzeum Zbiory Marii Skalickiej, **Ireny Maliborskiej**. Naprawdę warto pofatygować się do pobliskiego Ustronia.

KAZIMIERZ JAWORSKI

NA POMOC ŚW. MATEUSZA MOGĄ LICZYĆ CELNICY, KSIĘGOWI I BANKOWCY

Wszyscy nasi święci

Przypadające na pierwszy dzień listopada święto Wszystkich Świętych wielu kojarzy automatycznie z nawiązującym do niego Dniem Zadusznym i odwiedzinami cmentarzy. Tymczasem, jak nazwa wskazuje, jest ono świętem tych, których Kościół za ich przykładny tryb życia, niesienie pomocy innym bądź męczeńską śmierć w imię Chrystusa wyróżnił poprzez wyniesienie na ołtarze.

Najbardziej rozpowszechniony jest oczywiście kult mariański, częstymi adresatami modlitw są też święci Józef, Piotr i Paweł, Jan Chrzciciel, święte Anna (matka Marii, Matki Bożej), Maria Magdalena, a w naszym górniczo-hutniczym regionie św. Barbara, patronka górników i hutników. Chyba każdemu z licznej rzeszy świętych i błogosławionych „przydzielono" opiekuństwo nad jakimś zawodem, sytuacją życiową, warstwą społeczną, narodem lub regionem, przy czym kierowano się okolicznościami życia lub śmierci danej osoby. I tak np. św. Monika, która doprowadziła do nawrócenia męża-poganina, a po jego śmierci, żyjąc jako wdowa, również do nawrócenia syna, uważana jest za patronkę wdów i matek. Pochodzącą z Sycylii św. Agatę, zamęczoną na śmierć przez pogan m.in. przez obcięcie piersi, orzeczono patronką matek karmiących piersią, kobiet chorych na raka piersi i ofiary przemocy, a także, przez podobieństwo piersi do dzwonu, patronką dzwonników. Z kolei Teresa od Dzieciątka Jezus, karmelitanka wątłego zdrowia, to patronka nie tylko chorych na gruźlicę, na którą sama zmarła, lecz także chorych na AIDS.

Swego patrona lub patronkę ma zresztą niemal każdy zawód, czasem nawet kilku. Św. Damian to zatem patron lekarzy, aptekarzy, farmaceutów, chirurgów i dentystów, św. Wawrzyniec otacza opieką bibliotekarzy, św. Benedykt nauczycieli, wydawców i dziatwę szkolną. Na pomoc św. Mateusza Apostoła liczyć mogą celnicy, księgowi, bankowcy i finansiści. Dziennikarze i pisarze mają swego wstawiennika w św. Franciszku Salezym, a politycy są podopiecznymi Tomasza Morusa. Całemu szeregowi zawodów rzemieślniczych patronują św. apostołowie Piotr i Paweł, m.in. murarzom, ślusarzom, kowalom, stolarzom i rybakom. Piotr jest ponadto patronem papieży. Św. Izydor to opiekun rolników, zaś św. Florian – strażaków.

Zwłaszcza w czasach trudnych i przełomowych zwracają się do swych patronów o pomoc całe narody. Czesi, prócz głównego patrona św. Wacława, wzywają św. Wojciecha, Ludmiłę, Prokopa, Norberta, Kosmę i Damiana, Zygmunta, Jana Nepomucena, Wita, Zdzisławę, Cyryla i Metodego, a także Agnieszkę Czeską, która, kanonizowana na krótko przed listopadowymi wydarzeniami 1989 r., jest „podejrzewana" o swój w nich udział. Św. Wojciech to równocześnie główny patron Polski, a wraz z nim opiekę nad krajem sprawują św. Jadwiga, Stanisław Szczepanowski, Stanisław Kostka i Andrzej Bobola. Jadwiga Śląska jest również, obok Benedykta, Cyryla i Metodego oraz Edyty Stein współpatronką Europy, a także, jako księżniczka śląska, główną patronką Diecezji Ostrawsko-Opawskiej.

Również kolejni święci naszej diecezji, Jan Sarkander, ksiądz, patron tajemnicy spowiedzi, pochodzący ze Skoczowa oraz urodzony w Cieszynie Melchior Grodecki, jeden z tzw. męczenników koszyckich, związani są ściśle z miejscami po obu stronach Olzy. Poczet patronów diecezji zamyka dwoje męczenników dwudziestego wieku, bł. Maria Antonina Kratochvílová, zakonnica pochodząca z Ostrawy Witkowic, zamęczona przez nazistów oraz Metoděj Dominik Trčka, rodem z Frydlantu nad Ostrawicą, zakonnik, który zmarł śmiercią męczeńską w więzieniu komunistycznym w Leopoldovie. Życie M. A. Kratochvílovej również związane jest z Polską, ponieważ po śmierci ojca wraz z rodzeństwem żyła w przytułku dla sierot w Bielsku, prowadzonym przez zakonnice, których wpływ zaowocował jej decyzją wstąpienia do zakonu.

Właśnie przykład tych ostatnich, żyjących w czasach, które wielu z nas jeszcze pamięta, pokazuje nam, że święci to nie bajkowe postacie z czasów dawno zamierzchłych, lecz ludzie z krwi i kości, którzy tym różnili się od większości z nas, że bez względu na przeciwności losu nigdy nie wyrzekli się tego, w co wierzyli.

DANUTA CHLUP

Święty Piotr uważany jest za patrona rzemieślników oraz papieży.

Nie zapominajmy o witaminie D! (2)

Dziś będę pisać o zniekształceniu naszej sylwetki, wynikającym z niedoboru witaminy D we wczesnym dzieciństwie. Ile pięknych dziewcząt mogłoby uzyskać czołowe miejsce w konkursie piękności, mogłoby poświęcić się karierze filmowej, sportowej lub baletowej, lecz z powodu rachitycznych zniekształceń, np. kończyn dolnych, klatki piersiowej lub kręgosłupa musi zrezygnować ze swych marzeń. W okresie dojrzewania i później, czasem w ciągu całego życia, owe kobiety zamęczają się poczuciem niższej wartości i ukrywają swój handicap. Powyginane kolana i podudzia w kształcie litery O lub X są nie tylko nieestetyczne, lecz kryją w sobie zarodek patologii. Okres ciąży i macierzyństwa bez dostatecznego dopływu promieni ultrafioletowych lub doustnej dawki witaminy D pogarszają zapoczątkowane w dzieciństwie np. zwyrodnienie chrząstek stawów kolanowych. Nierównomierne obciążenie struktur stawu kolanowego z powodu zniekształcenia szpotawego (X) lub koślawego (O) oraz wyższa waga ciała powodują dalszą degenerację, zwłaszcza u kobiet pracujących fizycznie.

Ale i męską część naszej populacji z niedoborem witaminy D czeka niepewna perspektywa. Statystyki wykazują, że chłopcy przejawiają większą od dziewcząt skłonność do krzywicznych zmian. Dochodzi jeszcze zaangażowanie sportowe, np. piłka nożna, wynikiem czego są powyginane podudzia. To już tylko krok od zwyrodnienia stawu kolanowego połączonego z silnym bólem, opuchnięciem i z koniecznością używania całego szeregu medykamentów przeciwbólowych. W licznych wypadkach jest nieunikniona operacja ortopedyczna, znana pod skrótem TEP.

Ratujmy więc przyszłość naszych dzieci i wnuków! Nie czekajmy ani dnia, apteki są pełne różnego rodzaju preparatów witaminowych, zawierających witaminę D. Każde dziecko i każdy dorosły potrzebuje w okresie jesienno-zimowym 800 – 2000 międzynarodowych jednostek witaminy D, tzn. 1-3 krople Infadinu lub Vigantolu dziennie. Według oceny prof. MUDr **Spustovej** z Bratysławy, są to dawki całkowicie bezpieczne i dostateczne w profilaktyce osteoporozy. Moim zdaniem, mogą również w znaczący sposób zahamować lub zapobiec wyżej opisanym procesom patologicznym stawów kolanowych. Preparaty te są dostępne w aptekach jedynie na receptę, a receptę może wypisać każdy lekarz. Alternatywna możliwość to tran w kapsułkach (bez recepty), który nie przypomina dawnego obrzydliwego tranu w płynie podawanego łyżeczką w przedszkolach. Kapsułki zapijamy ciepłym napojem, np. w czasie śniadania lub kolacji. Ich cena waha się w granicach od 40-150 Kc.

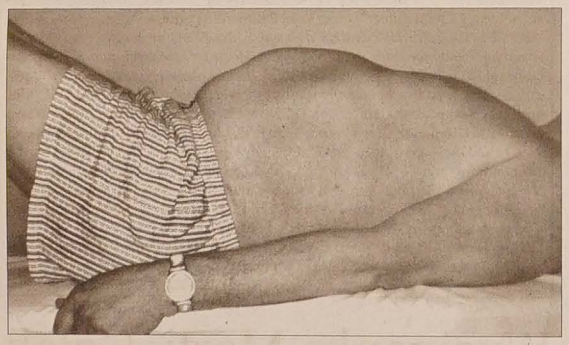

Brzuchy: Skryta diastaza – rozstęp mięśni brzucha – widoczna jest podczas podnoszenia kończyn dolnych.

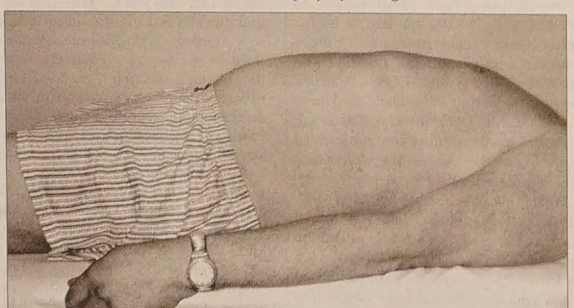

Oprócz deformacji kończyn dolnych, które można częściowo zakryć modnymi spodniami, naszą sylwetkę psuje wystająca partia brzucha. Niestety, panuje u nas pogląd, że starsi panowie i panie mogą się pysznić okrągłymi kształtami. Nikogo nie razi tzw. piwny brzuszek nawet u młodego mężczyzny. Trzeba sobie jednak uświadomić, że nie każdy wystający brzuch jest oznaką otyłości... Oto przykład:

Pacjent z wyższym wykształceniem przychodzi do ordynacji rehabilitacyjnej z powodu bólu kręgosłupa lędźwiowego. Imponujący brzuszek, poza tym dosyć szczupła sylwetka. Proszę się położyć na wznak. Teraz proszę powoli podnosić obie kończyny dolne równocześnie. Moje podejrzenie się sprawdza: diastaza, czyli rozstęp mięśni brzucha. – *Słucham?* Ma pan osłabione mięśnie brzucha oraz tkankę łączną i dlatego pana boli kręgosłup. – *Tego mi jeszcze nikt nie powiedział.* To dlatego, że pan nie skarżył się na bóle brzucha, więc nikt z lekarzy go nie badał. – *Ale jaka jest przyczyna tego osłabienia?* Prawdopodobnie brak witaminy D w dzieciństwie. – *A więc to nie piwo? Czyli mogę wieczorem wypić piwko? Żona mi tego kategorycznie zabrania!* Pozwalam mu na jedno piwko, pod warunkiem, że będzie używał witaminę D. Ale się ucieszył!

Pacjentów z diastazą, czyli rozstępem mięśni prostych brzucha jest cała masa. Na pewno znajdzie się większa lub mniejsza diastaza w waszym gronie rodzinnym. Oto więc test, dzięki któremu można sprawdzić umięśnienie przedniej ściany brzusznej u dzieci i dorosłych: Badany kładzie się na wznak na podłodze lub na kanapie i odsłania powłoki brzuszne. Obserwujemy linię środkową nad pępkiem. Badany podnosi bardzo powoli obie wyprostowane kończyny dolne do 45 – 50 stopni. W razie obecności diastazy pojawi się miękkie podłużne wybrzuszenie w kształcie jelita w linii środkowej (patrz zdjęcie).

Co to oznacza? Na którymś etapie naszego życia, najczęściej we wczesnym dzieciństwie nasz organizm borykał się z niedoborem witaminy D. Tkanka łączna w linii środkowej brzucha została osłabiona, czego wynikiem jest właśnie diastaza. W wieku młodzieńczym istnieje jeszcze możliwość całkowitej reparacji tych struktur, dostarczając optymalne ilości witaminy D.W późniejszych okresach życia istnieje możliwość poprawy za pomocą elektrostymulacji mięśni brzucha oraz nakładania pasa ortopedycznego w czasie ciężkiej pracy fizycznej, utrzymania niższej wagi oraz dostatecznego dopływu witaminy D.

Problem diastazy nie wzbudzał dotąd w kręgach naukowych żadnych skojarzeń ani z niedoborem witaminy D, ani z bólami kręgosłupa. W literaturze chirurgicznej jest diastaza znana pod nazwą przepukliny brzusznej, która przeważnie nie sprawia kłopotu, a jest przedmiotem zabiegu chirurgicznego tylko wyjątkowo.

Nie zapomnę tego dnia, kiedy w 2000 r. pojawiły się w mojej przychodni rehabilitacyjnej równocześnie dwie diastazy. Jedna u 4-letniego chłopca, ledwie widoczna, a druga u 50-letniej kobiety, olbrzymich rozmiarów. U obojga stwierdziłam niedociągnięcia w suplementacji witaminą D i dalsze znamiona przebytej krzywicy. Moja długoletnia praktyka pediatryczna, doświadczenie w zakresie rehabilitacji oraz zainteresowanie niedoborem witaminy D spowodowały u mnie błyskawiczne skojarzenie trzech pozornie niezależnych od siebie zjawisk: krzywicy, diastazy oraz patologii kręgosłupa lędźwiowego. Proces patologiczny, rozpoczęty niedoborem witaminy D we wczesnym dzieciństwie, kontynuuje dewastację tkanki kostnej, mięśniowej oraz tkanki łącznej w okresie dojrzałości. Brak witaminy D w dzieciństwie i jego niedobór w ciągu całego naszego długiego życia powoduje dzieło skazy. Widzę całe zastępy kulejących lub pochylonych postaci, które się przewinęły przez moją ordynację. A można było temu zapobiec, przynajmniej częściowo, gdyby już na uczelni w tym kierunku kształcono przyszłe kadry lekarskie.

Krzywica powoduje diastazę, a zaś w razie przewlekłego niedoboru witaminy D jest przyczyną patologicznych zmian kręgosłupa lędźwiowego, mało tego, niedobór witaminy D jest niewątpliwie jedną z przyczyn procesów zwyrodnieniowych stawów kolanowych. Gorączkowo przerzucałam kartki w grubych książkach, zamawiałam literaturę pod hasłem „diastaza", nigdzie żadnej wzmianki na ten temat. Rozpoczęłam badanie młodzieży w okolicznych szkołach podstawowych, by uzyskać prawdziwy obraz naszej zdrowej młodzieży oraz by móc zadziałać w przypadkach niedoboru witaminy D.

Wynikiem mych długoletnich badań były trzy publikacje naukowe na powyższy temat, jeden wideofilm oraz kilka wykładów na sympozjach lekarskich. Udowodniłam, że **nasza młodzież nie jest dostatecznie zaopatrzona w witaminę D!** Skutki tego chronicznego niedoboru są już teraz widoczne. Brak kondycji młodzieży, otyłość spowodowana nie tylko fast foodem, lecz także osłabieniem mięśniowym (kto ma słabe mięśnie, mało się rusza), dalej znaki przebytej krzywicy na kośćcu, deformacja kończyn dolnych oraz diastaza mięśni brzusznych powodująca w późniejszym okresie nie tylko deformację sylwetki, lecz także poważne bóle kręgosłupa lędźwiowego. Zastanawiające jest, w jakiej kondycji będzie dzisiejsza młodzież za 30-40 lat? *(cdn)*

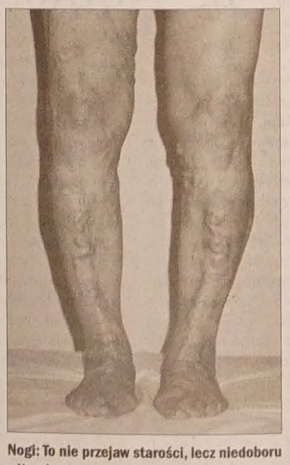

Nogi: To nie przejaw starości, lecz niedoboru witaminy D od młodych lat.

Dr HELENA PASZKOWSKA

Utwór nieudostępniany słuchaczom jest wyłączony z historii współczesnej.
Milan Kundera

Nr 252
Jemioła
DODATEK LITERACKO-ARTYSTYCZNY

Redakcja Kazimierz Kaszper ◆ Materiały prosimy przesyłać pod adresem „GL" lub pocztą elektroniczną: k.kaszper@tiscali.cz *◆ Numer zamknięto 26. 10. 2006*

W dodatku „Polityki" pt. „Niezbędnik inteligenta" ukazała się obszerna rozmowa z prof. Krzysztofem Pomianem na temat tożsamości kontynentu europejskiego i perspektyw rzeczywistego zjednoczenia w ramach Unii Europejskiej. Publikujemy wybrane fragmenty.

Nikt nie rodzi się Europejczykiem

Czy współczesne zagubienie ludzi rzeczywiście wynika z naszych problemów z islamem?

– Rzecz nie w islamie, ale w fundamentalizmie, integryzmie, czy jak pan to nazwie, bez względu na deklarowaną religię. W fanatyzmie zarazem ideologicznym i religijnym. To on budzi poczucie zagrożenia i jest realnym zagrożeniem wartości europejskich. Niestety nie wiemy, dlaczego takie postawy, zawsze obecne, nagle zaczynają się rozpowszechniać i przybierać na sile.

Co powinniśmy zrobić, żeby Europa stojąc m. in. w obliczu wyzwania islamistycznego nie stała się chrześcijanistyczna.

– To jest realne wyzwanie. Dlatego mówiąc o chrześcijańskim fundamencie wspólnoty europejskiej zwykle dodaję, że dom to nie tylko fundament. Ważne, co się na tym fundamencie nadbudowało. A nadbudowane na nim zostało Oświecenie. Odtąd niepodobna sprowadzić Europy do chrześcijaństwa. Ale tradycja Oświecenia, choć konstytutywna dla Europy, też nie jest święta. Istniał przecież fanatyzm oświeceniowy, który narobił masę zła w europejskiej historii. To nas nauczyło uznania dla pluralizmu wartości i postaw. Dla współżycia religijności i świeckości, odmiennych orientacji ideowych, upodobań, preferenji. Różne kraje przyswoiły to sobie w różnym stopniu, ale wszystkim nam uczenie się życia wśród różnych, niekiedy skłóconych, wartości przychodzi na ogół ze sporym trudem.

A może to napięcie, które widać dookoła - z islamizmem i jego odpowiednikami w chrześcijaństwie – w jakimś stopniu wynika właśnie z lęku przed tym procesem?

– Tego właśnie nie wiemy. Tempo procesu integracji i jej zakres nie mogą być dyktowane przez Komisję Europejską czy jakieś inne gremium. Muszą je wyznaczać przemiany świadomości ludzkiej, które mogą być bardzo powolne i do których trzeba się, choć z żalem, dostosować. Historyk może jeszcze przypomnieć, że to nie jest pierwsza integracja w historii Europy. Dwie poprzednie skończyły się bardzo krwawo. Wojny religijne zakończyły pierwszą integrację okresu Średniowiecza, a wojny ideologiczne XX w. zakończyły integrację epoki Oświecenia.

Chce pan powiedzieć, że może stoimy na progu załamania?

Fot. „Polityka"

Prof. Krzysztof Pomian (ur. 1934), historyk, emerytowany profesor francuskiego Krajowego Centrum Badań Naukowych w Paryżu. Jest dyrektorem naukowym powstającego Muzeum Europy w Brukseli. Od 1973 r. mieszka we Francji.

– Powiedzieć chcę tylko tyle, że nigdy nie wiadomo, gdzie i kiedy mogą ruszyć procesy, które szybko zagrożą całemu porządkowi. Kiedy Marcin Luter przybijał swoje tezy na drzwiach prowincjonalnej katedry, nikt przecież nie przypuszczał, że w ciągu trzech lat niemal połowa Europy będzie protestancka. Powinniśmy więc wiedzieć, że trzeba budować solidnie na podstawie głębokich przekonań. Jeżeli ludzie mają dziś wątpliwości co do dalszych postępów integracji, to mają do tego prawo. Politycy muszą wyciągnąć z tego wnioski. I to nie wnioski polegające na tym, że tylnymi drzwiami wprowadzi się jakąś kolejną sfabrykowaną za zamkniętymi drzwiami konstytucję. Bo co ci ludzie potem z taką konstytucją zrobią?... Lepiej by było, żeby ta konstytucja z nich wyrastała, niż żeby oni musieli w nią wrastać.

Tylko co to by miało w praktyce oznaczać?

– Może trzeba przyjąć do wiadomości, że nikt nie rodzi się Europejczykiem. Europejczykiem człowiek dopiero się staje. Albo nie. Trzeba ten proces wspomóc. A cała edukacja jest w Europie prowadzona w duchu narodowym. Nasze historie są narodowe. Nasze tradycje są wyłącznie narodowe. Wszyscy w Europie muszą się Europy uczyć.

Czy największym zagrożeniem dla Europy nie jest dziś to, co ostatnio narasta w głowach Europejczyków?

– Oczywiście, że to jest największe zagrożenie. W zakończeniu książki *Europa i jej narody* napisałem, że stale musimy pamiętać o wirusie nacjonalizmu tkwiącym w świadomości Europejczyków. Dziś chciałbym to uogólnić. Największym zagrożeniem dla Europy jesteśmy my Europejczycy. I jest to zagrożenie najbardziej nieprzewidywalne.

Rozmawiał JACEK ŻAKOWSKI

ZAGADKI LITERACKIE

Kto to napisał?

Kontynuujemy zabawę w rozszyfrowywanie autorów cytowanych fragmentów utworów. Żeby wziąć udział, wystarczy wysłać do redakcji GL odpowiedź wraz z własnymi danymi osobowymi. Na kopercie prosimy dopisać: „Zagadki literackie". Termin nadsyłania odpowiedzi mija w szóstym dniu od daty ukazania się „Jemioły". Losowanie zwycięzcy odbywa się w poniedziałki, wyniki są publikowane w następnym numerze.

W tym tygodniu można wygrać album **Ryszarda Emmerlinga** i **Urszuli Zajączkowskiej** *Opole, stolica województwa opolskiego* wartości 220 Kc. A zatem, kto jest autorem poniższego fragmentu wiersza (w odpowiedzi mile widziany będzie również tytuł utworu):

? ? ?

Więc oto ziemia moja Ojczyzna
Wszystko we mnie co wieczne
– z tych oto ogórków
Z tych bladych kwiatów
szarpanych żarłocznie
Przez chude jak szkielety wróble

Wszystko co we mnie otwiera
ten pejzaż
Koniem sterczącym w niebo kopytami
Różą znienacka ogromną jak krowa
Wiatrakiem zeschłym

Autorem publikowanego w ub. tygodniu fragmentu wiersza był **Zbigniew Herbert** (*Tren Fortynbrasa*. W: *Wiersze zebrane*. Warszawa 1971, s. 250-251). Zwycięzcą został **Marian Kluz** z Czeskiego Cieszyna. Nagroda czeka do odebrania w redakcji. Prosimy zwycięzców wcześniejszych losowań o odebranie nagród do końca listopada.

Zakochani w Beskidach

Frydecko-mistecki Klub Literacki im. P. Bezrucza urządził 21. 10. we Frydlancie n. Ostrawicą czesko-polsko-słowacką sesję popularno-naukową „Literackie Beskidy". Referaty wygłosili: **Kateřina Janásová** z Muzeum we Frydku-Mistku (*Literaci czeskiego Podbeskidzia*), **Libor Knězek** z muzeum literatury w Bratysławie (*Wizyty pisarzy i artystów w Beskidach*), **Kazimierz Kaszper** z Górnośląskiego Towarzystwa Literackiego w Katowicach (*Motyw Beskidów w literaturze polskiej*) oraz **Oldřich Šuleř** z Gminy Pisarzy w Ostrawie (*Beskidy w twórczości pisarzy ostrawskich*).

Klub Literacki im. P. Bezrucza istnieje od 1997 r., nawiązuje jednak do tradycji kółek zainteresowań i klubów działających w tym mieście od 1972 r. Skupia obecnie 29 członków, w tym szereg osób z innych regionów republiki. Niekoniecznie łączy ich posłannictwo artystyczne, ile idea miłośnicza. Są oni autentycznie zakochani w Beskidach i nie wstydzą się wyrażać tego uczucia w wierszach. Nazywają siebie pisarzami ludowymi, a tytuł ten jest powodem ich dumy.

Klubowi przewodniczy emerytowany profesor gimnazjalny **Miloslav Oliva**, stale współpracuje z nim zamieszkały we Frydku-Mistku księgarz **Jan Kukuczka**, daleki krewny istebniańskiego rodu Kukuczków, z którego wywodził się tragicznie zmarły przed kilku laty, sławny polski alpinista. Dzięki wsparciu finansowemu licznych gmin beskidzkich i sponsorów (m.in. J. Kukuczka) Klub prowadzi działalność wydawniczą. W ciągu ostatnich 9 lat wydano ponad 30 pozycji, w tym kilka bibliofilskich. **(k)**

Litewski sukces Gruszki-Zych

Uczestnicząca w tegorocznej Wiośnie Poezji nad Olzą (kwiecień) katowicka poetka **Barbara Gruszka-Zych** odniosła w tym roku ogromny sukces wydawniczy na Litwie. Wydany przez oficynę Nemunas w Kownie lustrzany, litewsko-polski wybór jej wierszy *Miegu su tavimi po oda* (*Śpię z tobą pod skórą*) rozszedł się w ciągu czterech miesięcy i wydawca rozważa obecnie możliwość dodruku (nakład podstawowy wynosił 1000 egz.). **Romuald Mieczkowski**, właściciel galerii sztuki w Wilnie i Warszawie, wydawca i redaktor kwartalnika „Znad Wilii", twierdzi, że tak udanego wejścia na litewski rynek nie miał żaden ze współczesnych młodych pisarzy polskich. – *Po części jest to również zasługa tłumaczki* **Birutė Jonuškaitė** – dodaje – *oraz doskonale przeprowadzonej przez wydawnictwo akcji promocyjnej.* Akcji, w której zresztą pani Basia brała osobiście udział. Wyjechała na Litwę w tydzień po powrocie do domu z cieszyńskiej imprezy.

Gruszka-Zych z zawodu jest dziennikarką, pracuje w redakcji tygodnika „Gość Niedzielny". W 1974 r. debiutowała reportażami na łamach „Świata Młodych", trzy lata później zadebiutowała na łamach „Na Przełaj" jako poetka. Od 1994 r. należy do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, od 2001 r. do Górnośląskiego Towarzystwa Literackiego. Za cykl reportaży o tematyce społecznej otrzymała tytuł Przyjaciel Ubogich Dzieci Miasta Katowice. Była stypendystką wiedeńskiej fundacji Janineum (2002) i Fundacji Jana Pawła II w Rzymie (2003). Jedną ze specjalizacji pisarki są obszerne wywiady z ludźmi kultury i sztuki (m.in. **Josifem Brodskim, Czesławem Miłoszem, Wojciechem Kilarem, Adamem Zagajewskim, Ewą Lipską, Agnieszką Holland**). Niektórzy rozmówcy włączyli je do własnych książek (**Jan Nowak-Jeziorański, Janusz Pasierb, Jan Sochoń**).

Fot. Tadeusz Machejczek

Zdjęcie pamiątkowe uczestników koncertu „Kamień czy Słowo?", przeprowadzonego w ramach Wiosny Poezji nad Olzą. Pierwsza po prawej: Barbara Gruszka-Zych.

Wiersze, prozę oraz felietony Gruszka Zych drukowała m.in. w czasopismach: „Akcent", „Gazeta Wyborcza", „Gość Niedzielny", „Integracje", „List Oceaniczny" (Toronto), „Nowy Dziennik" (Nowy Jork), „Przegląd Artystyczno-Literacki", „Rzeczpospolita", „Studio", „Śląsk", „W drodze", „Znad Wilii" (Wilno). Jej utwory były tłumaczone na angielski, arabski, czeski, duński, francuski, litewski, niemiecki, rosyjski, węgierski, włoski.

Wydała: *Napić się pierwszej wody* (wiersze, 1989), *Teren prywatny* (wiersze, 1994), *Nic się nie stało* (wiersze, 1995, 1997), *Pali się mój próg* (wiersze, 1997), *Zapinając kolczyki* (wiersze, 2000), *Mało obstawiony Święty. Cztery reportaże z Bratem Albertem w tle* (reportaże, 2002), *Podróż drugą klasą* (wiersze, 2002), *Sprawdzanie obecności* (wiersze, 2004), *Zapisz jako...* (reportaże, 2004), *Miegu su tavim po oda / Śpię z tobą pod skórą* (wiersze, 2006).

Podczas Wiosny Poezji nad Olzą Barbara Gruszka-Zych nie prezentowała tekstów z najnowszego litewsko-polskiego tomu. Wypełniamy tę lukę sięgając po kilka zamieszczonych w nim erotyków.

Wiersze o miłości

x x x
kocham a siedzę
kocham a czytam
kocham a myślę
jakbym nie umiała kochać

x x x
martwe dni kiedy cię nie widzę
z ciekawością patrzę na siebie
co ty we mnie widzisz

x x x
przytul mnie
rozpal płomieniem języka
jestem zimna jak zima

x x x
złote jabłko
w moim ciele
szara mysz cię zaprowadzi

x x x
zrzucam wszystkie suknie
wszystkie wahania
gasną światła
pali się mój próg

x x x
kiedy wieczorem odkrywam ciało
i próbuję je myć
to odnawia się w nim twoja czułość
żeby zostać sama
musiałabym je zdjąć
ale wstrzymuję oddech
ciesząc się pieszczotą

woda spływa po palcach
innej kobiety

x x x
śpię z tobą pod skórą
śpię z lękiem pod skórą
że jak się nie obudzę
ty się nie obudzisz

NOWE KSIĄŻKI

Leszek Szaruga: Życiowy wybór (wiersze 1968-1998)

W warszawskim wydawnictwie Nowy Świat ukazał się wybór wierszy bardzo w latach 70. i 80. XX w. cenionego, chociaż rzadko publikującego, poety i krytyka **Leszka Szarugi**. Pomimo iż autor pomieścił w książce niewiele ponad 50 wierszy i poematów, jego *Życiowy wybór* trafi zapewne do kanonu współczesnej poezji polskiej. Polecamy go wszystkim miłośnikom poezji, a także tym, którzy pragną wzbogacić swoją wiedzę o roli literatury i funkcji pisarza w czasach komunistycznego zniewolenia.

Leszek Szaruga to pseudonim. Poeta jest synem przebywających od 1960 r. na emigracji w Berlinie Zachodnim tłumaczki **Marii Kureckiej** oraz poety i tłumacza **Witolda Wirpszy**. Debiutował na łamach prasy literackiej wspólnie z kolegami tzw. Nowej Fali w drugiej połowie lat 60., ale jego debiut książkowy przypadł dopiero na rok 1980 (*Wiersze*), i to w nieoficjalnym „drugim obiegu", czyli poza cenzurą. Do 1989 r. wydawał wyłącznie w oficynach niezależnych (m.in. tomy *Nie ma poezji*, *Przez zaciśnięte zęby*). Jego silnie zaangażowana społecznie liryka była nie do zaakceptowania przez cenzurę PRL.

Oto jeden z pomieszczonych w wyborze wierszy Szarugi.

Licentia poetica

1.
Największe niebezpieczeństwo
ukryte jest w bibliotekach. Trzeba
spalić stare gazety. Trzeba palić
gazety wczorajsze. Wczorajsza
prognoza pogody okazała się
prawdziwa. Okazała się
fałszywa. Już dzisiaj nie wiadomo
jak to w rzeczywistości
było. Już dzisiaj wiadomo, że
było nie tak jak trzeba. Było
inaczej.

Tylko
teraźniejszość pozwala
trafnie odtworzyć przeszłość. Tylko
dziś możemy przewidzieć
co było wczoraj. Pamięć to
niesprawdzalny domysł.

2.
Największe niebezpieczeństwo
ukryte jest w poezji. Trzeba
zakazać wszystkich słów. Trzeba
wykluczyć nawet pauzy. Pauzy
są znaczące. Milczenie jest
znaczące. Trzeba zatem
zakazać milczenia.

Telewizja

WTOREK 31 PAŹDZIERNIKA

■ TVP 1

6.00 Kawa czy herbata? **6.33** Był taki dzień **8.00** Wiadomości **8.15** Kwadrans po ósmej **8.30** Wiadomości **8.35** Kawa czy herbata? **8.55** Był taki dzień **9.00** Cedric - Dać pierwszy krok (s.) **9.15** Sąsiedzi (s.) **9.25** Domowe przedszkole **9.50** Lippy and Messy (j. ang. dla dzieci) **9.55** Teletubisie (s.) **10.25** Nieustraszony (s.) **11.45** Agrobiznes (mag.) **12.00** Wiadomości **12.10** Klan (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.05** Jaka to melodia? (teleturniej) **13.40** Potęga i upadek Spartan - Wojna peloponeska (s.) **14.28** Program publicystyczny **14.50** Był taki dzień **15.00** Wiadomości **15.12** Program publicystyczny **16.05** Moda na sukces (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Na celowniku **17.35** Klan (s.) **18.00** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.30** Plebania (s.) **19.00** Wieczorynka **19.30** Wiadomości **20.10** Słowo Prymasa na Dzień Wszystkich Świętych **20.20** Morderstwo za milion dolarów (film kanad.) **22.00** A dobro Polski? (pr. public.) **22.45** Demony cywilizacji **23.15** Kwadrans po jedenastej (pr. public.) **23.40** Był taki dzień **23.50** Budząc zmarłych (film ang.) **1.35** Towarzysze bandyci, proszę wstać (film dok.) **2.45** Był taki dzień.

■ TVP 2

6.05 Ocean Avenue (s.) **6.50** 10 minut tylko dla siebie **8.05** Na dobre i na złe (s.) **9.00** Pytanie na śniadanie **11.00** Akcja „Znicz" (pr. rozryw.) **11.05** Lokatorzy (s.) **11.30** McGregorowie (s.) **12.40** Program publicystyczny **13.25** Akcja „Znicz" (pr. public.) **13.35** Allo, Allo (s.) **14.05** Europa da się lubić (talk show) **15.00** Dr Quinn (s.) **15.50** Akcja „Znicz" (pr. public.) **16.00** Panorama **16.15** M jak miłość (s.) **18.30** Panorama **18.55** Akcja „Znicz" (pr. public.) **19.00** Oto jest pytanie (teleturniej) **19.35** Kochaj mnie (s. dok.) **20.10** M jak miłość (s.) **21.10** Kopciuszek (s.) **21.40** Magazyn Ekspresu Reporterów **22.30** Panorama **22.50** Biznes (pr. public.) **23.15** Akcja „Znicz" (pr. public.) **23.20** Liga Mistrzów - skróty (piłka nożna) **0.25** Pod osłoną nieba (film włoski).

■ TV KATOWICE

6.25 Echa dnia **7.15** Książki z górnej półki **7.20** Program publicystyczny (pr. public.) **8.05** Zaolzie (mag.) **8.48** Gość dnia **9.00** Skarby rosyjskiej przyrody (s. dok.) **9.55** Reportaż Trójki **11.15** Gość dnia **11.45** Przegląd gospodarczy **12.10** Prosto z lasu **12.40** Program publicystyczny **13.49** Parki narodowe (mag.) **14.15** To jest temat **14.45** Regiony kultury **15.00** Skarby rosyjskiej przyrody (s. dok.) **15.55** To jest temat **16.10** Rozmowa dnia **16.45** Aktualności **16.47** Kartka z kalendarza **16.50** Raport z akcji **17.10** Twój wybór **17.15** Program publicystyczny **18.00** Aktualności **18.40** Nasz reportaż - cykl reportaży **19.10** Zbliżenia filmowe - magazyn filmowy **19.30** W dobrym stylu **19.50** TV Katowice zaprasza **21.00** Echa dnia **21.45** Aktualności **22.15** Plus minus **23.15** Na wolności (s. dok.) **0.10** Siedem cudów świata (s. dok.) **1.05** Churchill w niełasce (s.) **1.55** Lata koszmaru (s.).

CO KRYJE PRAWDA
Thriller USA, r. 2000, 160 minut
Polsat, wtorek 31. 10., godz. 20.50
Reżyseria: Robert Zemeckis
Występują: Harrison Ford, Michelle Pfeiffer, Diana Scarwid, Joe Morton, James Remar, Miranda Otto, Amber Valletta.

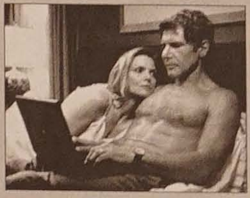

Doktor Norman Spencer, genetyk o znaczącym dorobku, wraz z żoną, Claire, i córką wprowadzają się do pięknego domu położonego nad jeziorem. Z początku nic nie mąci harmonii ich życia. Gdy córka Spencerów wyjeżdża na studia, Claire zaczyna czuć się obco w opustoszałym domu. Nie może oprzeć się wrażeniu, że jest on nawiedzany. Z czasem jej obawy nabierają realnych kształtów. Norman to bagatelizuje, jednak Claire postanawia zgłębić tajemnicę.

■ POLSAT

6.00 Wstawaj! Gramy! **6.50** Adam i Ewa (s.) **7.25** J.A.G. - Wojskowe Biuro Śledcze (s.) **8.25** Gra w ciemno (teleturniej) **9.25** Halo! Kasa! (teleturniej) **10.35** „Hell's Kitchen" od kuchni (reality show) **11.35** Samo życie (s.) **12.25** Okno na miasto **12.55** J.A.G. - Wojskowe Biuro Śledcze (s.) **13.55** Pierwsza miłość (s.) **14.40** Z Bożeną Dykiel na ostrzu noża **15.10** Jaś Fasola (s.) **15.45** Wydarzenia **16.10** Interwencja **16.30** Okno na miasto **17.00** Gra w ciemno (teleturniej) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia **19.30** Samo życie (s.) **20.20** Świat według Bundych (s.) **20.50** Co kryje prawda (film USA) **23.30** Boston Public (s.) **0.30** Nasze dzieci (talk show) **1.30** Biznes Wydarzenia **1.50** Dziewczyny w bikini (quiz) **2.50** Magazyn **4.50** Love TV.

■ TVC 1

5.59 Dzień dobry z TVC **8.30** Czarodziejskie przedszkole **9.05** Teleranek **9.15** Klocki (dla dzieci) **9.30** Sprawa dla reporterki (pr. publ.) **10.00** Wiadomości **10.05** Ostatni sezon (s.) **11.00** Talk show Jana Krausa **11.45** Świat książek (mag.) **12.00** Wiadomości **12.30** Sama w domu (mag.) **13.30** Ćwiczmy z TVC **13.40** Skarby świata (s. dok.) **14.00** Wiadomości **14.05** Dom (film czes.) **14.35** Oczarowanie (s.) **15.30** Simpsonowie (s. anim.) **16.00** Wiadomości **16.05** Czarodziejskie przedszkole **16.35** Hau! (s.) **17.00** Dhaulagiri (s. dok.) **17.30** AZ-kwiz (teleturniej) **17.55** Prognoza pogody **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Czeskie głowy **18.30** Czarne owce (pr. publ.) **18.56** Losowanie Szczęśliwej Dziesiątki **19.00** Wieczorynka **19.15** Wiadomości, prognoza pogody, sport **20.00** Lista przebojów telewizyjnej rozrywki (pr. roz.) **21.05** List do ciebie **22.00** Na tropie (mag. krym.) **22.30** Wydarzenia, komentarze **22.55** Prognoza pogody, sport **23.05** Losowanie Szczęśliwej Dziesiątki **23.10** Punkty spojrzenia **23.40** Para za parą (s.) **0.10** Liberty Ships (dok.) **1.00** Mieszkać - to sztuka **1.25** Simpsonowie (s. anim.) **1.45** AZ-kwiz **2.10** Ally McBeal **2.50** Kalendarium.

■ TVC 2

6.10 Wiadomości TVS **6.30** Wiadomości regionalne **7.50** Panorama **8.30** Poradnik zdrowotny **8.35** Diagnoza **9.00** Dzień dobry z Moraw i Śląska **11.30** AZ-kwiz (teleturniej) **11.55** Czeskie głowy **12.00** Sport w świecie **12.35** Pandurango (s. muz.) **13.00** Styl (mag.) **13.25** Boisko 7 (dla dzieci) **15.10** Obiektyw (mag.) **15.40** Na pływalni z... (talk show) **16.05** Nieudane operacje II wojny światowej (s. dok.) **16.25** Wypadek to nie przypadek (s. dok.) **16.35** Rodzina a szkoła (mag.) **16.50** Popularis (mag.) **17.25** Blok publicystyki ekologicznej **18.00** Mikuláš Medek (dok.) **19.00** Wiadomości w języku migowym **19.05** Świat motorów **19.50** Ćwiczmy z TVC **20.00** Kiedy policjant popełni zbrodnię (dok.) **20.25** Studio piłki nożnej: Liga Mistrzów **23.45** Nocny klub filmowy: Sugar Town (film USA) **1.15** Regiony TVC24 **1.40** Retransmisja posiedzenia Parlamentu RC.

■ NOVA

5.59 Śniadanie z TV Nova **8.35** Szpital Dobrej Nadziei (s.) **9.30** Columbo (s.) **11.20** To morderstwo, napisała (s.) **12.20** Bianca - Droga do szczęścia (s.) **13.20** JAG (s.) **14.10** Lenssen i spółka (s.) **14.40** Dziewczyny Gilmore'a (s.) **15.40** Léa Parker (s.) **16.40** Medicopter 117 (s.) **17.45** Kobra 11 (s.) **18.45** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.00** Przychodnia w różanym ogrodzie (s.) **21.15** Kryminalne zagadki Miami (s.) **22.05** 112 (pr. cykl.) **22.45** Komisarz Rosa Roth (s.) **0.25** O krok od morderstwa (s.) **1.50** Szybka wygrana **2.45** Program rozrywkowy.

■ PRIMA

6.20 St. Tropez (s.) **7.20** Scooby i Scrappy Doo (s. anim.) **7.45** Szansa bez granic (pr. roz.) **8.45** Nieposkromiona Lucia (s.) **9.45** Dzika kotka (s.) **10.45** 5 kontra 5 (pr. roz.) **11.40** Extra (mag.) **12.10** Siódme niebo (s.) **13.05** Krok za krokiem (s.) **13.35** E/R (s.) **14.35** Komisarz Rex (s.) **15.35** Diagnoza morderstwo (s.) **16.35** Sprawa dla dwu (s.) **17.50** 5 kontra 5 (pr. roz.) **18.43** Wiadomości regionalne **18.45** Prima TV **18.50** Minuty regionu **19.00** Wiadomości, sport **19.20** Extra (mag.) **19.50** Wiadomości, prognoza pogody **19.55** Więzy rodzinne (s.) **21.10** Niania wkracza do akcji (reality show) **22.05** Zabójcze umysły (s.) **23.05** Specjaliści (s.) **0.05** Basen (film niem.) **1.55** Zapytaj o przyszłość.

ŚRODA 1 LISTOPADA

■ TVP 1

6.15 La Scala na Pradze (koncert) **7.00** Transmisja mszy św. z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach **7.55** Był taki dzień **8.00** Wiadomości **8.15** Klan (s.) **8.35** Plebania (s.) **9.00** Domisie (dla dzieci) **9.25** Bajeczki Jedyneczki **9.30** Kopciuszek (film anim.) **11.00** Testament ojca Mariana **11.25** Chłopi (film pol.) **12.55** Był taki dzień **13.00** Wiadomości **13.10** Chłopi (film pol.) **14.30** 42. Festiwal Piosenki Studenckiej (koncert) **15.20** Love Story (film USA) **17.00** Teleexpress **17.15** Klan (s.) **17.40** Plebania (s.) **18.25** „...bo to życie to bal jest nad bale..." (koncet) **19.00** Wieczorynka **19.30** Wiadomości **20.00** Pianista (film fr.) **22.20** Biały labirynt (film niem.) **0.20** Przylądek strachu (film USA) **2.00** Był taki dzień.

■ TVP 2

6.00 Nowe przygody Wilhelma Tella (film anim.) **6.50** Słonie spod Kilimandżaro (film dok.) **7.40** Złotopolscy (s.) **8.05** M jak miłość (s.) **8.50** Tryumf Pana Kleksa (dla dzieci) **10.05** Akcja „Znicz" (pr. public.) **10.10** Arlington - pole chwały (film dok.) **11.05** Akcja „Znicz" (pr. public.) **11.10** Alamo (film USA) **13.45** Wspomnienia (felieton) **13.50** Familiada (teleturniej) **14.15** Wspomnienia (felieton) **14.19** Złotopolscy (s.) **14.40** Wspomnienia (felieton) **14.45** Pejzaż bez ciebie - Mieczysław Fogg (pr. art.) **15.35** Wieczne światło (film USA) **17.00** Wspomnienia (felieton) **17.05** Psałterz wrześniowy - oratorium Piotra Rubika (koncert) **17.50** Akcja „Znicz" (pr. public.) **18.00** Program lokalny **18.30** Panorama **18.50** Akcja „Znicz" (pr. public.) **18.55** Bądź przy mnie (film USA) **20.25** Wspomnienia (felieton) **20.25** Benfica Lizbona - Celtic Glasgow (piłka nożna) **22.45** Panorama **23.05** Liga Mistrzów - skróty (piłka nożna) **0.05** Przeklęta wyspa (film USA).

PIANISTA
Film koprodukcyjny, r. 2002
TVP 1, środa 1. 11., godz. 20.00
Reżyseria: Roman Polański
Występują: Adrien Brody, Thomas Kretschmann, Frank Finlay, Maureen Lipman, Emilia Fox, Ed Stoppard, Julia Rayner.

Wrzesień 1939 roku. Wkrótce po wkroczeniu Niemcy zakładają getta i znakują Żydów gwiazdą Dawida. Szpilman zarabia, grając w kawiarni. Niemcy zaczynają wywozić Żydów do obozów zagłady. Podczas jednej z takich akcji wywieziona zostaje rodzina Szpilmanów. Władysław cudem unika wywózki, ucieka z getta, a po upadku powstania warszawskiego ukrywa się w ruinach zburzonego miasta. Tu znajduje go niemiecki oficer meloman, dzięki pomocy którego utalentowanemu pianiście udaje się przetrwać wojenny koszmar.

MAMA NA OBCASACH
Film USA, r. 2004, 150 minut
Polsat, środa 1. 11., godz. 20.15
Reżyseria: Garry Marshall
Występują: Kate Hudson, John Corbett, Joan Cusack, Hayden Panettiere, Spencer Breslin, Abigail Breslin, Helen Mirren.

Helen Harris wiedzie żywot modelki, której jedyną troską są pokazy mody i imprezy z udziałem nowojorskiej elity. Pewnego dnia wydarza się tragedia. Jej siostra i szwagier giną w wypadku samochodowym, osierocając trójkę dzieci. Ku zaskoczeniu Helen obowiązek opieki nad 15-letnią Audrey, 10-letnim Kennym i 5-letnią Sarah przypada właśnie jej. Ambitnie podchodzi do zadania i zamierza wszystkim udowodnić, że potrafi być odpowiedzialną mamą. Pomocną dłoń wyciąga do niej starsza siostra i bardzo miły pastor Dan Parker.

■ TV KATOWICE

6.35 Echa dnia **7.25** Książki z górnej półki **7.50** Kalejdoskop regionalny - Częstochowa **8.00** Chleba Bożego powszedniego daj nam dzisiaj... **8.45** Pielgrzym - reportaż **9.00** Perypetie ze zdrowiem (s. dok.) **9.55** Skarby Ziemi Świętej (s. dok.) **11.15** Gość dnia **11.48** Świat - magazyn międzynarodowy (pr. public.) **12.10** Linia brzegowa **13.00** Reportaż kulturalny **13.49** Etniczne klimaty **14.15** To jest temat **14.45** Reportaż kulturalny **15.00** Perypetie ze zdrowiem (s. dok.) **16.00** Skarby Ziemi Świętej (s. dok.) **16.45** Aktualności **16.47** Kartka z kalendarza **16.50** Telewizyjny Uniwersytet Trzeciego Wieku **17.05** Artyści w hołdzie umarłym... **17.50** Nasze cmentarze **18.00** Aktualności **18.40** Notatnik z podróży **19.00** Mjuzyka Wojciecha Kilara (pr. muz.) **20.00** Litania miast **21.45** Aktualności **21.55** Witold Szalonek o sobie i o nas **22.05** Artyści w hołdzie umarłym... **23.15** Serial dokumentalny **23.35** Dymsza i dymszolodzy (film dok.) **0.20** Na wezwanie ochotnicy ze Strefy Zero (film dok.) **1.25** Churchill w niełasce (s.).

■ POLSAT

6.00 Pierwsza miłość (s.) **7.10** Adam i Ewa (s.) **7.40** Król Szamanów (s. anim.) **8.05** Lucky Luke: Ballada o Daltonach (film anim.) **9.55** Dotyk anioła (s.) **10.45** Czarny rumak (film USA) **11.50** Zaklęta w sokoła (film USA) **14.00** W sercu Afryki (film USA) **16.00** Papież Jan Paweł II (film USA) **18.50** Wydarzenia **19.30** Samo życie (s.) **20.15** Mama na obcasach (film USA) **22.35** Zabić księdza (film fr.) **0.45** Pasjonaci **1.15** Dziewczyny w bikini (quiz) **3.5** Love TV **4.45** BoomBox (pr. muz.).

■ TVC 1

5.59 Dzień dobry z TVC **8.30** Czarodziejskie przedszkole **9.00** Hau! (s.) **9.30** Świat rekordów Guinnessa **10.00** Wiadomości **10.05** Każdy kocha Alicję (film szwedz.) **12.00** Wiadomości **12.30** Sama w domu (mag.) **13.25** Ćwiczmy z TVC **13.35** Mieszkać - to sztuka **14.00** Wiadomości **14.05** Wędrująca kamera **14.35** Dhaulagiri (s. dok.) **15.00** Chłopaki w akcji (mag. kul.) **15.30** Simpsonowie (s. anim.) **15.50** Poradnik zdrowotny **16.00** Wiadomości **16.05** Czarodziejskie przedszkole **16.30** Labirynt **17.00** Martina i Tomáš Markowie (dok.) **17.30** AZ-kwiz (teleturniej) **17.55** Prognoza pogody **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Czeskie głowy **18.30** Pod pokrywką (mag.) **18.56** Losowanie Szczęśliwej Dziesiątki **19.00** Wieczorynka **19.15** Wiadomości, prognoza pogody, sport **19.55** Losowanie Sportki i Szansy **20.00** Rodzina Horáków (s.) **21.00** Wszystko party (talk show) **21.30** Historie sław (pr. cykl.) **22.30** Wydarzenia, komentarze **22.55** Prognoza pogody, sport **23.00** Losowanie Sportki i Szansy **23.05** Musicblok (pr. muz.) **23.35** Losowanie Szczęśliwej 10 **23.40** Detektyw Foyle (s.) **1.20** Simpsonowie (s. anim.) **1.40** AZ-kwiz **2.05** Oczarowanie (s.) **2.55** Allo! Allo! (s.).

■ TVC 2

6.10 Wiadomości TVS **6.30** Wiadomości regionalne **7.50** Panorama **8.35** Babilon (mag.) **9.00** Dzień dobry z Moraw i Śląska **11.30** AZ-kwiz (teleturniej) **11.55** Czeskie głowy **12.00** Euronews **12.25** Reporterzy TVC (pr. publ.) **12.55** Historie żelaznej kurtyny **13.10** Allo! Allo! (s.) **13.40** Brońmy się! (mag.) **13.55** Odnowione pokolenia (pr. cykl.) **14.10** Nieudane operacje II wojny światowej (s. dok.) **14.35** Blok publicystyki ekologicznej **15.05** Telewizyjna szkoła (pr. cykl.) **15.20** Dzieci w Czechach (pr. cykl.) **15.35** Game Page (mag.) **15.55** Pomagajmy sobie **16.20** Kwartet (mag.) **16.50** Pryzmat (mag.) **17.15** Tajemnica krzywej wieży (dok.) **18.05** Exit 316: Odwaga (mag.) **18.30** Kosmopolis (mag.) **19.00** Wiadomości w języku migowym **19.05** Blok programów sportowych **19.30** Biegnij! (mag. sport.) **19.50** Ćwiczmy z TVC **20.00** Diagnoza **20.30** Studio piłki nożnej: Liga Mistrzów **23.40** Historia seriali TVC: Przygody sześciu trampów **0.30** Wieczór na [illegible]mat... Międzynarodowy Festiwal Filmów Dokumentalnych Jihlava **2.30** Regiony TVC24.

■ NOVA

5.59 Śniadanie z TV Nova **8.35** Szpital Dobrej Nadziei (s.) **9.30** Pod białymi żaglami: Kompas miłości (film niem.) **11.20** To morderstwo, napisała (s.) **12.20** Bianca - Droga do szczęścia (s.) **13.20** JAG (s.) **14.10** Lenssen i spółka (s.) **14.45** Dziewczyny Gilmore'a (s.) **15.40** Léa Parker (s.) **16.45** Medicopter 117 (s.) **17.45** Kobra 11 (s.) **18.45** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.00** Ubezpieczalnia Szczęście (s.) **21.20** Na własne oczy (pr. publ.) **22.15** Dr House (s.) **23.10** Nocny kurs (s.) **0.00** Cienie Toronto (s.) **1.20** Szybka wygrana **2.15** Country estrada.

■ PRIMA

6.20 St. Tropez (s.) **7.20** Scooby i Scrappy Doo (s. anim.) **7.45** Szansa bez granic (pr. roz.) **8.45** Nieposkromiona Lucia (s.) **9.45** Dzika kotka (s.) **10.45** 5 kontra 5 (pr. roz.) **11.40** Extra (mag.) **12.05** Siódme niebo (s.) **13.05** Krok za krokiem (s.) **13.35** E/R (s.) **14.35** Komisarz Rex (s.) **15.35** Diagnoza morderstwo (s.) **16.35** Sprawa dla dwu (s.) **17.50** 5 kontra 5 (pr. roz.) **18.43** Wiadomości regionalne **18.45** Prima TV **18.50** Minuty regionu **19.00** Wiadomości, sport **19.20** Extra (mag.) **19.50** Wiadomości, prognoza pogody **19.55** Letnisko (s.) **21.10** Jesteście tym, co jecie (reality show) **22.10** Czysta gra (film USA) **0.10** Steal (film koprod.) **1.45** [illegible]t-music **2.40** Zapytaj o przyszłość.

Telewizja zastrzega sobie prawo zmian w programie

Kronika rodzinna

Dnia 30 października obchodziła zacny jubileusz 70-lecia urodzin

pani STEFANIA CZUDEK
z Gródku

Z tej okazji najserdeczniejsze życzenia mocnego zdrowia i błogosławieństwa Bożego składają synowie i córki z rodzinami. GL-539

Z okazji Jubileuszu 85-tych urodzin

pana inż. GUSTAWA FOLWARCZNEGO
z Suchej Średniej

Serdeczne gratulacje i życzenia zdrowia, pogody ducha i sił na ogród i inne pasje składają córki i syn z rodzinami. GL-542

Odeszła od nas przed siedmiu laty nasza Ukochana Żona, Matka, Babcia, Kuzynka, Szwagierka

śp. MARTECZKA FOLWARCZNA
z domu Pawlas

Bardzo powoli czas goi bolesne rany. Zasmucona rodzina. GL-530

Dnia 3 listopada obchodziłby stulecie urodzin nasz Kochany Ojciec, Dziadek i Pradziadek

śp. ANTONI ONDRASZEK
z Wędryni

O chwilę wspomnień i modlitwę proszą najbliżsi. AD-162

Radość, smutek, szczęście i cierpienie –
wszystko już przeżyłem na tym skrawku ziemi,
w którą wrosłem korzeniami,
którą kochałem i w której spocznę.

W głębokim smutku i żalu pogrążeni zawiadamiamy krewnych, przyjaciół i znajomych, że odszedł od nas na wieczny spoczynek w piątek, dnia 27. 10. 2006, w wieku 76 lat nasz Kochany Mąż, Ojciec, Teść, Dziadek, Brat, Szwagier i Wujek

śp. inż. WŁADYSŁAW CIENCIAŁA
zamieszkały w Trzyńcu Końskiej 504

Pogrzeb Drogiego Zmarłego odbędzie się w piątek, dnia 3. 11. 2006, z kościoła ewangelickiego w Trzyńcu o godz. 14.00. Zasmucona rodzina. GL-540

Dziękujemy jak najserdeczniej wszystkim krewnym, sąsiadom i znajomym za wyrazy współczucia z powodu zgonu naszego Drogiego

śp. JUDr. TADEUSZA KOŻDONIA

W smutku pogrążona rodzina. GL-541

Co w teatrze

SCENA CZESKA – HAWIERZÓW: „Hrátka s čertem" (31, godz. 19.00, grupa A).

Co w kinach

KARWINA – Centrum: Straszny dom (31, 1, godz. 17.45); Grandhotel (31, 1, godz. 20.00); **Reflex**: Step Up - Taniec zmysłów (31, 1, godz. 17.00, 20.00); **TRZYNIEC – Kosmos**: „Prachy dělaj člověka" (31, godz. 17.30, 20.00); Dzienniki motocyklowe (1, godz. 20.00); **HAWIERZÓW – Centrum**: Kurczak mały (31, 1, godz. 15.30); Ona to on (31, 1, godz. 17.45); Strażnik (31, 1, godz. 20.00).

Co na antenie

POLSKIE WIADOMOŚCI: TVC 1, piątek, godz. 18.20.
POLSKIE AUDYCJE: Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz, po–pt: 19.00, nie: 18.30.

Co w terenie

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ POLSKIEJ KSIĄŻKI – poszukuje wolontariuszy do pomocy przy organizacji Wystawy Polskiej Książki – listopad 2006. Kontakt tel. 606 554 908.
KOMUNIKAT SEKCJI KOBIET ZG PZKO - Listy informacyjne do KK dotyczące Jesiennego Spotkania w Błędowicach w sobotę 11. 11. podjęli prezesi na Konwencie 11. 10. O ile dotąd listy nie dotarły do KK, to proszę się zwrócić do prezesa MK PZKO. Termin zgłoszeń zostaje przedłużony do 3. 11. pod nr. 596 422 050 po godz. 20.00. Dojazd pociągiem na dworzec kolejowy w Hawierzowie, skąd pojedzie specjalny autobus o 8.15. Uczestniczki z kierunku Orłowej i Bogumina mogą również wysiąść na dworcu kolejowym.
CZ. CIESZYN – Rada Międzygeneracyjnego Uniwersytetu Regionalnego zaprasza w czwartek 2. 11. o godz. 16.00 do auli gimnazjum w Cz. Cieszynie na wykład ks. prof. Józefa Budniaka pt.: „Święto Zmarłych dniem refleksji i zadumy".
HAWIERZÓW MIASTO – Klub Emerytów zaprasza na spotkanie klubowe w czwartek 2. 11. o godz. 15.00 do świetlicy przy ul. Matuška 2.
BYSTRZYCA – Klub Seniora przy MK PZKO zaprasza wszystkich zainteresowanych na prelekcję p. Józefa Szymeczka pt.: „Zagadnienia historii chrześcijaństwa", w piątek 3. 11. o godz. 17.00 do Domu PZKO.
CZ. CIESZYN – PTTS „BŚ" oraz SzKS „Olza, PSP Cz. Cieszyn urządzają 11. 11. turniej tenisa stołowego uczniów polskich szkół podstawowych. Prezentacja w godz. 8.00-8.30 w sali gimnastycznej PSP Cz. Cieszyn. Zgłoszenia do kategorii Dz. Ch. 1-5; Dz., Ch. 6-9 przesyłać do 8. 11 pod adres *grycz@zsptesin.cz* .
PTTS „BŚ" – zaprasza na wycieczkę 7. 11. na Filipkę. Zbiórka o godz. 9.00 na dworcu kolejowym w Gródku. Po wycieczce zapraszamy na zakończenie sezonu turystycznego do Domu PZKO w Nawsiu. Inf. tel. 558 359 490.
TRZYCIEŻ – z okazji 200. rocznicy poświęcenia kościoła parafialnego w Trzycieżu pw. św. Michała Archanioła zapraszamy wszystkich parafian obecnych i byłych na uroczystości jubileuszowe 5. 11. o godz. 10.00 msza św. z udziałem ojca biskupa Msgr. Franciszka Lobkowicza i księży, którzy służyli w tej parafii. Spotkanie parafian i ich gości o godz. 14.00 w Domu Kultury. Program: zespół „Fiorotti" z Krakowa, chór zboru ewangel. z Ligotki Kameralnej, dzieci i schola parafii.

Oferty

DO SPRZEDAŻY GARAŻ, Tovární, Cz. Cieszyn, tel. 558 736 513. GL-536

Wystawy

GALERIA TEATRU CIESZYŃSKIEGO, Biała Galeria: 4. 11. o godz. 17.00 wernisaż wystawy „55-lecia Sceny Polskiej". Czynne po–pt: 9-15 po zgłoszeniu na portierni TC.
▲ **Duża Galeria**: 4-31. 11. wystawy „Czeski Ex Libris" ze zbiorów Mieczysława Bielenia organizuje Koło Przyjaciół Polskiej Książki. Czynne po–pt: 9-15 po zgłoszeniu na portierni TC.
SALA MÁNESA, DK Karwina: do 10. 11. wystawa Jolanty Lyskowej-Petržílkowej – obrazy, ilustracje i fotografie. Czynne wt, pt: 9-17; so: 10-18.
MUZEUM ZIEMI CIESZYŃSKIEJ – sala wystaw Muzeum w Cz. Cieszynie, Hlavní tř. 3: z powodów technicznych sala wystaw zamknięta.
▲ **SALA WYSTAW MUSAION, Hawierzów, Dělnická 14**: do 28. 2. 2007 wystawa „Wybitne osobowości czeskiej nauki i techniki". Otwarte wt-pt: 8-12, 12.30-16, so-nie: 13-17.
▲ **MUZEUM TRAGEDII ŻYWOCIKIEJ, Hawierzów Żywocice**: do 31. 12. historyczna wystawa „Drewniane kościoły w Cieszyńskiem". Otwarte wt-pt: 8-12, 12.30-16, so-nie: 13-17.
▲ **SALA WYSTAW W JABŁONKOWIE, rynek Mariański 14**: wystawa stała „Z przeszłości Jabłonkowa i okolicy". Czynne wt-pt: 8-16, so-nie: 13-17.
▲ **SALA WYSTAW W KARWINIE, rynek Masaryka**: do 31. 12. wystawa „Czar giętego drewna". Czynne wt-pt: 8-12, 12.30-16, so-nie: 13-17.

Co za Olzą

GALERIA BIELSKA BWA, ul. 3 Maja 11, Bielsko-Biała: do 19. 11. wystawa „Kopciogramy" Jerzego Pustelnika i Jerzego Wrońskiego oraz „ArtSpace" Marka Radka. Czynne wt-nie: 10-18.
WIEŻA PIASTOWSKA I ROTUNDA ŚW. MIKOŁAJA: czynna codz. 9-17.

Koncerty

SUCHA GÓRNA – zarząd MK PZKO i chór mieszany „Sucha" zapraszają 4. 11. o godz. 16.00 do sali Domu Robotniczego na VII. Przegląd Pieśni Chóralnej pt. „Pieśnią do naszych serc". W programie: chór „Sucha", śpiewacy z przedszkola i szkoły, miejscowy chór żeński „Šárka", chór mieszany „Dźwięk" z Karwiny Raju oraz chór męski „Harfa" z Bielska-Białej.

Klub Filmu Polskiego

Wynikiem niedawnego spotkania roboczego grupy uczniów czeskocieszyńskiego gimnazjum z szefem Klubu Kultury, **Tadeuszem Wantulą**, jest ustalenie serii najbliższych spotkań Klubu Filmu Polskiego w bystrzyckim kinie.

Już w najbliższy piątek o godz. 18 odbędzie się tam wykład, projekcja i dyskusja dotycząca historii filmu. W dwa tygodnie później (17. 11., godz. 18) zaplanowano pokaz filmu „Co słonko widziało" z udziałem reżysera **Michała Rosy**, za kolejne dwa tygodnie odbędzie się projekcja, w ramach której zaproponuje swój film aktorski wspaniały gwiazdor, **Krzysztof Majchrzak**. Wszystkie te projekcje i spotkania adresowane są, oczywiście, do wszystkich zainteresowanych widzów. **(KFP)**

Ogłoszenia do „Głosu Ludu" przyjmowane są w dni powszednie:
w godz. 8.30-15.30 w redakcji „Głosu Ludu" przy ul. Komenského 4, Czeski Cieszyn;
w godz. 8.00-16.00 w biurze firmy AD SERVIS, ul. Střelniční 18, Czeski Cieszyn;
w godz. otwarcia w Odd. Literatury Pol. Biblioteki w Karwinie Frysztacie (przy rynku);
e-mail: *ogłoszenia@glosludu.cz.*

Debiut Leny Pešák

CZ. CIESZYN (kor) – „Światło-Světlo" to tytuł debiutanckiego tomiku poetyckiego aktorki **Leny Pešák**, który w tych dniach ukazuje się jako kolejna, piąta już pozycja Edycji AVION-u. Chrzest zbiorku odbędzie się na spotkaniu w „Kawiarni AVION, której nie ma...", w piątek 3 listopada o godz. 18.30 w Klubie Teatralnym Teatru Cieszyńskiego.

Można by powiedzieć, że tomik L. Pešák ukazuje się w ramach obchodów jubileuszy 10-lecia AVION-u i 55-lecia Sceny Polskiej, której poetka była w swoim czasie aktorką. Jak powiedziała nam „szefowa" AVION-u, poetka **Renata Putzlacher**, gośćmi wieczoru w tej literackiej kawiarence będą także **Anna Paprzyca, Mirka Bretová, Barbara Szotek-Stonawski** i **Hanna Rybicka**. Udział zapowiedział **Bronisław Liberda**, którego obraz widnieje na okładce tomiku bohaterki wieczoru.

R. Putzlacher poinformowała nas ponadto, że wkrótce pojawi się także jej najnowszy tomik wierszy pt. „Angelus". Wieczór promocyjny tego zbiorku odbędzie się za miesiąc w Śląskim Zamku Sztuki i Przedsiębiorczości w Cieszynie.

Muzea bez granic?

SOSNOWIEC/OSTRAWA (mro) – O formach współpracy między czeskimi muzeami z województwa morawsko-śląskiego (m.in. Opawy, Ołomuńca i Ostrawy) a polskimi z Górnego Śląska oraz Śląska Cieszyńskiego (m.in. Katowic, Nysy i Cieszyna) dyskutowali dyrektorzy i pracownicy tych placówek podczas I Międzynarodowej Konferencji Naukowej pn. „Polsko-czeska współpraca muzealna. Dorobek i perspektywy", która odbyła się 25-26 bm. w Sosnowcu.

W czasie obrad, które objął patronatem konsul generalny RC w Katowicach **Josef Byrtus**, oceniono dorobek wystawienniczy oraz wspólną pracę naukowo-badawczą (na przykładzie muzeów w Bielsku-Białej, Frydku-Mistku i Nowym Jiczynie) oraz nakreślono kierunki współpracy. Swój dorobek przedstawiło m.in. Muzeum Ostrawskie: – *Zaprezentowałam przekrój naszej ponad 50-letniej współpracy – od pierwszej wystawy polskiego plakatu z 1954 roku, po obecnie trwającą prac architekta **Maksa Berga**, twórcy hali stulecia i terenów wystawowych we Wrocławiu* – powiedziała „GL" dyrektor **Jiřina Kabrtová**. Dodała, że owocem konferencji będzie zapowiadany na pierwsze dni lutego „Targ Muzeów Górnośląskich" na ostrawskiej „Czarnej Łące".

Mecz na rzecz sierot

KARWINA/OSTRAWA (wak) – Niespełna 50 tys. Kc wpłynęło na konto Stowarzyszenia Obywatelskiego „Święta Barbara" z akcji charytatywnej – z meczu piłki ręcznej pomiędzy reprezentacją RC a Banikiem Karwina, który odbył się w ub. środę.

Jak poinformował redakcję „GL" rzecznik prasowy ZOK **Martin Knitl**, ponad tysiąc widzów oglądało nie tylko piękny pojedynek obu drużyn, ale również zwiedziło wystawę rysunków namalowanych właśnie przez dzieci ze Stowarzyszenia. Te zaś, w przerwie meczu, mogły zabawić się w prawdziwych graczy, rzucając piłką na bramkę.

Stowarzyszenie „Święta Barbara", powołane przez koncern „Karbon Invest" oraz polsko-czeskie firmy usługowe, działa w Ostrawie od ponad dwóch lat. Zgodnie ze statutem wspiera rodziny pozostałe po górnikach, którzy ponieśli śmierć w wyniku wypadku przy pracy, znajdujących się w trudnej sytuacji, żyjących w niedostatku lub potrzebujących doraźnego wsparcia. Obecnie zrzesza 50 członków i opiekuje się setką dzieci z Czech, Polski i Słowacji.

Uwaga, Dzień Otwarty

TRZYNIEC (r) – Średnia Szkoła na Kanadzie urządza w czwartek 2 listopada br. w godz. 8–16 Dzień Otwarty dla uczniów klas 9., ich rodziców i nauczycieli. Odwiedzający uzyskają wszelkie informacje nt. poszczególnych kierunków kształcenia, zwiedzą klasopracownie, sale gimnastyczne, warsztaty oraz wystawkę prac uczniowskich charakteryzujących poszczególne zawody. W stołówce szkolnej obejrzą krótki pokaz mody, występy młodych barmanów, w sprzedaży będą smakołyki i ozdóbki z piernika.

W tym samym dniu kierownictwo działu personalnego Huty Trzynieckiej zaprasza do szkoły na spotkanie dyrektorów szkół podstawowych naszego regionu z pracownikami trzynieckiej filii, frydecko-misteckiego Urzędu Pracy.

W piątek natomiast, z okazji 70-lecia kształcenia zawodowego w Trzyńcu, dyrekcja szkoły zachęca byłych pracowników do odwiedzin placówki, a w godzinach popołudniowych do udziału w spotkaniu towarzyskim.

Z redakcyjnej poczty

Spotkanie seniorów HPC

Dnia 19 bm. odbyło się jesienne spotkanie Harcerskiego Kręgu Seniora „Zaolzie". Tym razem miejscem spotkania był ośrodek wczasowy w Koszarzyskach na Pasieczkach. Wzięło w nim udział 24 seniorów oraz delegacje zaprzyjaźnionych Kręgów Seniora „Korzenie" z Cieszyna oraz „Skaut" z Radlina.

W pięknej jesiennej scenerii rozbrzmiewały harcerskie piosenki i opowiadania (gawędę o partyzantach w Beskidach i Józefie Jażowiczu z Łabajki wygłosił dh Władysław Kristen).

Spacerkiem przeszliśmy ku ośrodkowi harcerskiemu KIKULA (niestety z powodu braku wody ośrodek jest od kilku lat nieczynny). Ze wzgórza za ośrodkiem podziwialiśmy piękną panoramę doliny Olzy. Po smacznym obiedzie (kartoflanka z grzybami) rozpaliliśmy ognisko, słuchali dowcipnych wierszowanych opowiadań druha Radlina i opiekaliśmy kiełbaski. Było jak w piosence: „Dobrze nam tu mija czas, gdy siedzimy wszyscy wraz, wesoła gromada dziwy opowiada, a nad nami szumi las..."

Piosenką „Ogniska już dogasa blask, braterski splećmy krąg..." zakończyliśmy nasze spotkanie. **(S. P.)**

głos LUDU Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. ✦ Adres redakcji: Redakcja „Głos Ludu", ul. Komenského 4, Czeski Cieszyn 737 01 ✦ Redaktor naczelny Beata Schönwald, *schonwaldova@glosludu.cz* ✦ Sekretarz redakcji Kazimierz Santarius, *santarius@glosludu.cz* ✦ Redaktor sportowy *bittmar@glosludu.cz*, 596 612 346 ✦ Redaktorzy terenowi *baselides@glosludu.cz* ✦ *kulova@glosludu.cz* ✦ *radlowska@glosludu.cz* ✦ *sikoraj@glosludu.cz* ✦ Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, fax: 558 740 044, e-mail: *info@glosludu.cz* ✦ *www.glosludu.cz* ✦ Pismo wychodzi we wtorki, czwartki i soboty. ✦ Dostawę prenumeratorom prowadzi spółka Mediaservis, s.r.o., Abocentrum, Moravské náměstí 12D, P.O. BOX 351, Brno 659 51 ✦ zamówienia - tel: 541 233 232, fax: 541 616 160, e-mail: *abocentrum@mediaservis.cz* ✦ reklamacje - tel.: 800 800 890 ✦ Kolportaż: SmD, s.r.o., Mediaprint & Kapa Pressegrosso, s.r.o. ✦ Druk: Ringier Print, s.r.o., Ostrawa ✦ Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania. ✦ Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indeksu 42501, ISSN 1212-4222.

TV Polonia

WTOREK 31 PAŹDZIERNIKA

6.00 Kawa czy herbata? **8.00** Wiadomości **8.15** Kwadrans po ósmej **8.30** Wiadomości **8.35** Kawa czy herbata? **8.55** Był taki dzień (felieton) **9.00** Domisie **9.30** O Polsce i Polakach (rep.) **9.50** Zaproście mnie do stołu - recital Elżbiety Wojnowskiej **10.45** Tętno pierwotnej puszczy (s. dok.) **11.15** Sprawa dla reportera **12.00** Wiadomości **12.10** Klan (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.00** Sportowy tydzień **13.30** Bank nie z tej Ziemi (s.) **14.25** Benefis Romualda Lipko **15.10** Ostatni partyzant Rzeczypospolitej (film dok.) **16.10** Domisie **16.40** Filmowa Encyklopedia Łodzi i okolic (rep.) **17.00** Teleexpress **17.15** Reportaż **17.30** Nurty Reformacji w Polsce (film dok.) **17.45** Ze sztuką na ty (rep.) **18.15** Sprawa dla reportera **19.00** Wieści Polonijne **19.15** Miś Uszatek (s. anim.) **19.30** Wiadomości **20.10** Słowo Prymasa Polski na Dzień Wszystkich Świętych **20.15** Klan (s.) **20.40** Plebania (s.) **21.05** Polonusi w Europie (rep.) **21.30** Kochaj mnie (s.) **22.00** A dobro Polski? **22.40** "...bo to życie to bal jest nad bale..." - fragmenty koncertu **23.10** Animowany świat wyobraźni - Porządek musi być **23.20** Animowany świat wyobraźni - Miki Mol **23.30** Panorama **23.50** Biznes **23.53** Sport Telegram **0.0** Reportaż **0.25** Tętno pierwotnej puszczy (s. dok.) **0.55** Przeszłość i teraźniejszość (rep.) **1.15** Miś Uszatek (s. anim.) **1.30** Wiadomości **1.55** Sport **1.55** Słowo Prymasa Polski na Dzień Wszystkich Świętych **2.00** Klan (s.) **2.25** Plebania (s.) **2.50** Wieści Polonijne **3.05** Polonusi w Europie (rep.) **3.30** Kochaj mnie (s.) **4.00** A dobro Polski? **4.40** „...bo to życie to bal jest nad bale..." - fragmenty koncertu **5.10** Ze sztuką na ty **5.40** Animowany świat wyobraźni - Porządek musi być **5.45** Animowany świat wyobraźni - Miki Mol.

ŚRODA 1 LISTOPADA

6.00 Koniec babiego lata (film pol.) **7.55** Był taki dzień (felieton) **8.00** Wiadomości **8.10** Przy polskich grobach (rep.) **8.40** Muzyczny Festiwal Łańcut 2000 **9.00** Domowe przedszkole **9.25** Wierzę, wątpię, szukam **9.50** Zaproszenie **10.10** Świadkowie nieznanych historii **10.45** Ze sztuką na ty **11.10** Kresowe nekropolie (rep.) **11.25** Muzyka poważna **12.10** Klan (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.00** Wiadomości **13.10** Wieści Polonijne **13.25** Polonusi w Europie (rep.) **13.50** Kochaj mnie (s.) **14.15** Muzyka poważna **15.10** Kresowe nekropolie (rep.) **15.25** Studencki Festiwal Piosenki **16.15** Reportaż **16.40** Kresowe nekropolie (rep.) **17.00** Teleexpress **17.15** Andrzej Zaucha i Anawa (koncert) **17.40** Wierzę, wątpię, szukam **18.05** Kresowe nekropolie (rep.) **18.20** Koniec babiego lata (film pol.) **19.15** Film pod strasznym tytułem (s. anim.) **19.30** Wiadomości **20.00** Kresowe nekropolie (rep.) **20.10** Klan (s.) **20.35** Plebania (s.) **21.00** Przy polskich grobach (rep.) **21.25** Wszyscy święci (film pol.) **23.15** Kresowe nekropolie (rep.) **23.30** Panorama **23.45** Sport Telegram **23.50** Kresowe nekropolie (rep.) **0.05** Andrzej Zaucha i Anawa (koncert) **0.30** Studencki Festiwal Piosenki **1.15** Film pod strasznym tytułem (s. anim.) **1.25** Czołówka - Dobranoc **1.30** Wiadomości **1.50** Sport **1.55** Kresowe nekropolie (rep.) **2.05** Klan (s.) **2.30** Plebania (s.) **2.55** Przy polskich grobach (rep.) **3.25** Wszyscy święci (film pol.) **4.45** Kresowe nekropolie (rep.) **5.05** Polacy **5.40** Kresowe nekropolie (rep.).

CZWARTEK 2 LISTOPADA

6.00 Kawa czy herbata? **8.00** Wiadomości **8.15** Kwadrans po ósmej **8.30** Wiadomości **8.35** Kawa czy herbata? **8.55** Był taki dzień (felieton) **9.00** Budzik **9.25** Mój Dekalog - Leon Niemczyk **9.50** Zaolzie **10.05** Polacy **10.35** Kresowe nekropolie (rep.) **10.50** Andrzej Zaucha i Anawa (koncert) **11.15** Unijnym traktem (rep.) **11.25** Skarbiec (mag.) **12.00** Wiadomości **12.10** Złotopolscy (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.00** Przy polskich grobach (rep.) **13.30** Wszyscy święci (film pol.) **14.50** Kresowe nekropolie (rep.) **15.05** Pejzaż bez Ciebie - M. Fogg **16.00** Kresowe nekropolie (rep.) **16.15** Budzik **16.40** Kwadrans na kawę **17.00** Teleexpress **17.15** Najlepszy z najlepszych (s.) **17.40** Fundacja Jana Pawła II (film dok.) **18.10** Mój Dekalog - Leon Niemczyk **18.40** Skarbiec (mag.) **19.15** Bolek i Lolek (s. anim.) **19.30** Wiadomości **20.10** Pogoda dla kierowców **20.10** Złotopolscy (s.) **20.40** Plebania (s.) **21.05** Zapomniani (s. dok.) **21.40** Teatr TV - Klik-Klak **22.45** Misja specjalna **23.30** Panorama **23.50** Biznes **23.53** Sport Telegram **0.0** Łossskot! (mag.) **0.25** Najlepszy z najlepszych (s.) **0.50** Mój Dekalog - Leon Niemczyk **1.15** Bolek i Lolek (s. anim.) **1.30** Wiadomości **1.55** Sport **2.00** Złotopolscy (s.) **2.25** Plebania (s.) **2.50** Zapomniani (s. dok.) **3.20** Teatr TV - Klik-Klak **4.25** Misja specjalna **5.05** Skarbiec (mag.) **5.40** Reportaż.

PIĄTEK 3 LISTOPADA

6.00 Kawa czy herbata? **8.00** Wiadomości **8.15** Kwadrans po ósmej **8.30** Wiadomości **8.35** Kawa czy herbata? **8.55** Był taki dzień (felieton) **9.00** Domowe przedszkole **9.25** Ranczo pod Zieloną Siódemką (s.) **9.50** Fundacja Jana Pawła II (film dok.) **10.20** Najlepszy z najlepszych (s.) **10.45** Regionalia (mag.) **11.15** Muzyka klasyczna **11.40** Magazyn **12.00** Wiadomości **12.10** Złotopolscy (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.00** Zapomniani (s. dok.) **13.25** Hity satelity **13.40** Teatr TV - Klik-Klak **14.45** Muzyczny Festiwal Łańcut 2000 **15.05** Misja specjalna **15.45** Domowe przedszkole **16.10** Ranczo pod Zieloną Siódemką (s.) **16.35** Polska egzotyczna **17.00** Teleexpress **17.15** Święta wojna (s.) **17.40** Zdarzyło się - Mikołaja Iwanowa Przypadki na Wschodzie (rep.) **18.05** Okazja (s.) **18.30** Regionalia (mag.) **19.00** Wieści polonijne **19.15** Bolek i Lolek wyruszają w świat (s. anim.) **19.30** Wiadomości **20.10** Złotopolscy (s.) **20.35** Plebania (s.) **21.00** Mówi się... **21.20** Hity satelity **21.35** Na dobre i na złe (s.) **22.30** Duże dzieci (talk-show) **23.10** Porozmawiajmy **0.0** Blues 4 Rano **0.45** Nieparzyści (s.) **1.15** Bolek i Lolek wyruszają w świat (s. anim.) **1.30** Wiadomości **1.55** Sport **2.00** Złotopolscy (s.) **2.25** Plebania (s.) **2.50** Wieści Polonijne **3.05** Mówi się... **3.25** Hity satelity **3.40** Na dobre i na złe (s.) **4.30** Duże dzieci (talk-show) **5.10** Święta wojna (s.) **5.35** Zdarzyło się - Mikołaja Iwanowa Przypadki na Wschodzie (rep.).

SOBOTA 4 LISTOPADA

6.00 Plebania (s.) **8.00** Dla niesłyszących **8.35** Trzy Szalone Zera (s.) **9.00** Mówi się... **9.20** Wieści Polonijne **9.35** Święta wojna (s.) **10.00** Porozmawiajmy **10.45** Klan (s.) **11.50** Smak Europy **12.00** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza - Smak Kapusty **12.30** Okazja (s.) **13.00** Wiadomości **13.10** Na dobre i na złe (s.) **14.00** Ring (talk-show) **14.40** Made in Poland (teleturniej) **15.10** Szansa na Sukces - Krystyna Giżowska **16.00** Z daleka, a z bliska **17.00** Teleexpress **17.25** Tam gdzie jesteśmy (rep.) **17.55** Pamiętaj o mnie **18.15** Filmowa Encyklopedia Łodzi i okolic (rep.) **18.30** M jak miłość (s.) **19.15** Kulfon co z ciebie wyrośnie (s.) **19.30** Wiadomości **20.05** Weiser (film pol.) **21.50** Jacek Kotlarski. Pamięci Andrzeja Zauchy **22.40** Matrix czyli 1000 kabaretowych światów **23.35** Z daleka, a z bliska **0.30** M jak miłość (s.) **1.15** Kulfon co z ciebie wyrośnie (s.) **1.30** Wiadomości **1.50** Sport **2.00** Weiser (film pol.) **3.40** Co tu jest grane ? (mag.) **4.00** Okazja (s.) **4.30** Tam gdzie jesteśmy (rep.) **4.55** Matrix czyli 1000 kabaretowych światów.

NIEDZIELA 5 LISTOPADA

6.00 Ring (talk-show) **6.40** Polskie krajobrazy (felieton) **6.50** Pamiętaj o mnie **7.15** Z daleka, a z bliska **8.10** M jak miłość (s.) **9.00** Słowo na niedzielę **9.05** Ziarno (mag.) **9.30** W krainie władcy smoków (s.) **10.00** Książki z górnej półki **10.05** Złotopolscy (s.) **11.00** Salon kresowy (s. dok.) **11.15** Niedzielne muzykowanie **11.55** Między ziemią a niebem (mag.) **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem (mag.) **13.00** Transmisja Mszy Świętej z fary św. Stanisława i św. Wojciecha w Rzeszowie **14.15** Czterdziestolatek - dwadzieścia lat później (s.) **15.10** Zaproszenie **15.35** Wywiad i opinie **16.05** Joanna Chmielewska czyli moje wykopane studnie (film dok.) **17.00** Teleexpress **17.25** Mój pierwszy raz (s.) **18.15** Filmowa Encyklopedia Łodzi i okolic (rep.) **18.25** M jak miłość (s.) **19.15** Sceny z życia smoków (s.) **19.30** Wiadomości **20.05** Marszałek Piłsudski (s.) **20.55** Benefis Wojciecha Kilara **21.45** Dubidu (quiz muz.) **22.40** Warto rozmawiać **23.40** Regionalia (mag.) **0.05** M jak miłość (s.) **0.50** Ziarno (mag.) **1.15** Sceny z życia smoków (s.) **1.30** Wiadomości **1.50** Sport **2.00** Marszałek Piłsudski (s.) **2.55** Zaproszenie **3.20** Czterdziestolatek - dwadzieścia lat później (s.) **4.20** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza - Smak Kapusty **4.45** Salon kresowy (s. dok.) **5.05** Joanna Chmielewska czyli moje wykopane studnie (film dok.).

PONIEDZIAŁEK 6 LISTOPADA

6.00 Kawa czy herbata? **8.00** Wiadomości **8.15** Kwadrans po ósmej **8.30** Wiadomości **8.35** Kawa czy herbata? **8.55** Był taki dzień (felieton) **9.00** Jedyneczka **9.25** My Wy Oni (mag.) **9.50** Zdarzyło się (rep.) **10.15** Mój pierwszy raz **11.05** Biografie - Joanna Chmielewska czyli moje wykopane studnie (film dok.) **12.00** Wiadomości **12.10** Klan (s.) **12.35** Plebania (s.) **13.00** Tam gdzie jesteśmy (rep.) **13.30** M jak miłość (s.) **14.10** Marszałek Piłsudski (s.) **15.05** Salon kresowy (s. dok.) **15.20** Warto rozmawiać **16.15** Jedyneczka **16.35** Wyprzedzić chorobę (mag.) **17.00** Teleexpress **17.15** Reportaż polonijny **17.40** My Wy Oni (mag.) **18.10** O Polsce i Polakach **18.30** Z archiwum IPN (mag.) **19.05** Kościół i świat (mag.) **19.15** Przygody Kota Filemona (s. anim.) **19.30** Wiadomości **20.10** Klan (s.) **20.35** Plebania (s.) **21.00** Sportowy tydzień **21.30** Bank nie z tej Ziemi (s.) **22.20** Żelazo (film dok.) **23.10** Stary - nowy Kraków (rep.) **23.30** Panorama **23.50** Biznes **23.53** Sport Telegram **0.0** Publicystyka kulturalna (mag.) **0.25** O Polsce i Polakach **0.45** Z archiwum IPN (mag.) **1.15** Przygody Kota Filemona (s. anim.) **1.30** Wiadomości **1.55** Sport **2.00** Klan (s.) **2.25** Plebania (s.) **2.50** Sportowy tydzień **3.20** Bank nie z tej Ziemi (s.) **4.10** Sprawa dla reportera **4.50** Żelazo (film dok.) **5.40** Stary - nowy Kraków (rep.).

Wydarzenia Sportowe

PIŁKARSKI WEEKEND: KARWINA POKONAŁA REZERWY JIHLAWY

Trzyniec w głębokim kryzysie

I LIGA

● **JABLONEC – OSTRAWA 1:1 (0:1). Bramki: 90. (karny) Kučera – 11. Mičola. Sędziował Franěk. W. 2305. OSTRAWA:** Raška – Marek, Klimpl (46. Hoffmann), Besta, Čoupek – Rajtoral, Bystroň, Lukeš, Mičola – Varadi (85. Sloncík), Střihavka (76. Magera).

Lokaty: 1. Liberec 27,... 9. Ostrawa 15 pkt.

II LIGA

● **V. ŽIŽKOW – FOTBAL TRZYNIEC 5:1 (4:0). Bramki: 28. i 54. Stracený, 14. Šťastný, 21. samob. Čelůstka, 36. Procházka – 89. Szmek. Sędziował Paták. W. 1025.** Trzyńczanie – po dobrym początku sezonu – w ostatnich meczach nie zachwycają, w Pradze przegrali różnicą klasy. Feralny występ podopiecznych trenera Pavla Hajnego rozpoczął się od samobója Čelůstki. Goście grali nerwowo i bojaźliwie, wręczając Viktorii wszystkie gole niejako w prezencie. Oblicze drużocącej porażki złagodził w 89. min. Szmek. – *Robimy wszystko, by wyjść z kryzysu* – powiedział „GL" menedżer Trzyńca **Zdeněk Dembinny**. – *Przed nami ostatnie dwie kolejki i chcemy minimum trzy punkty.* Na sobotni mecz z Jakubczowicami wejście będzie bezpłatne. **TRZYNIEC:** Vreštiak – Brezničan (46. Vavruša), Čelůstka, Pindor, Martinčík – Malíř, Cieslar, Ceplák, Lachowicz (46. Miko) – Szmek, Kořínek (78. Maceček).

Lokaty: 1. Žižkow 30, 2. HFK Ołomuniec 29, 3. Jihlawa 28,... 13. Trzyniec 14 pkt.

MŚLF

● **JIHLAWA B – KARWINA 0:2 (0:0). Bramki: 66. Opic, 90. Holý. Sędziował Paták. W. 100.** W meczu na sztucznej trawiastej nawierzchni od pierwszych minut dominowali karwińscy piłkarze. Grali pomysłowo, z pierwszej piłki, a akcje oskrzydlające Karwiny sprawiały gospodarzom sporo problemów. W 66. minucie Juroszek dograł do Opica, a doświadczony napastnik wiedział już, co zrobić z piłką – 0:1. Wynik dnia ustalił w 90. min. Holý, z podania Anastazovskiego. **KARWINA:** Gradek – Reichl, Gill, Bielan, Prusina – Sourada (81. Vávra), Giňa, Janovský (90. Anastazovský), Holý – Juroszek, Opic (85. Urban). **(jb)**

Lokaty: 1. Słowacko B 31, 2. Fulnek 27, 3. Brno B 24,... 6. Karwina 21 pkt.

DYWIZJA E

● **IRP CZ. CIESZYN – S. ORŁOWA 1:1 (1:0). Bramki: 34. Grygar – 90. Třos. W. 120.** W derby pierwsza połowa należała do gospodarzy, w drugiej aktywniejsi byli piłkarze Slavii. Cieszyniacy z mnóstwa sytuacji strzeleckich zdobyli tylko jednego gola. W 34. min. po rzucie wolnym najwyżej wyskoczył do piłki Grygar i celnym strzałem głową nie dał szans orłowskiemu golkiperowi – 1:0. Slavia po zmianie stron zwiększyła obroty. W czystych okazjach znaleźli się Krečmer i Směták, ale dopiero Třos z podania Krečmera (przy biernej asekuracji Rokyty) zapewnił gościom zasłużony punkt. **CZ. CIESZYN:** Musálek – Sostřonek, Blažek, Grygar, Fizek – Zima, Mendrok (86. Martinček), Hrazdílek, Martinek (79. Rokyta) – Krpec, Hromada (61. Cabák). **ORŁOWA:** Hulva – Věčorek (60. Směták), R. Šťástka, Drozd, Karkoška – Široký, Sochora, Špiler (70. Herák), Bajzáth – Třos, Krečmer.

Lokaty: 1. Žižkow 30, 2. HFK Ołomuniec 29, 3. Jihlawa 28,... 13. Trzyniec 14 pkt.

(man)

● **DZIEĆMOROWICE – NAPAJEDLA 2:0 (0:0). Bramki: 65. Mucha, 89. Z. Kadlčák. W. 200.** Dziećmorowiczanie nie zwalniają tempa i wszystko wskazuje na to, że należy się z nimi liczyć w walce o awans do 3. ligi. Goście grali zbyt pasywnie, nastawiając się głównie na defensywę. Najważniejsze minuty: 65. Šrámek z pierwszej piłki podaje do Muchy – 1:0; 89. Z. Kadlčák minął obrońcę i płaskim strzałem podwyższył na 2:0. **DZIEĆMOROWICE:** Jaček – F. Kadlčák, Prokop, Šloda, Hančín – Mucha (85. Punčochář), Plíska, Špička, Ligocký (76. Hodulík) – Šrámek, Z. Kadlčák.

● **RYMARZOW – B. OLBRACHCICE 2:1 (0:0). Bramki: 65. i 77. Ondruška – 70. Šurin. W. 150.** Boisko w Rymarzowie nie nadawało się do futbolu, gra przypominała raczej wodne polo. Lepszymi pływakami okazali się piłkarze gospodarzy. **Najważniejsze minuty:** 65. Ondruška z 30 m trafia w okienko – 1:0; 70. Šurin z dośrodkowania Příborskiego wyrównuje z woleja na 1:1; 77. po rzucie rożnym Hekera wybił piłkę wprost pod nogi Ondruški – 2:1. **OLBRACHCICE:** Hekera – Smékal, Szmek, Aniol, Čubek – Novák (77. Jakšl), Wojtyna, Šurin, Dorozlo – Goj (67. Molenda), Příborský (80. Matykiewicz).

● **HULIN – L. PIOTROWICE 5:0 (3:0). Bramki: 2., 10. i 54. Klesnil, 38. Mršťák, 52. samob. W. 120.** Piotrowiczanie niebezpiecznie zbliżyli się do strefy spadkowej. Hulin jest wprawdzie jednym z pretendentów do awansu, ale tak jednoznacznego widowiska chyba nikt się nie spodziewał. – *Zaliczyliśmy najsłabszy mecz w tym sezonie* – powiedział „GL" kierownik klubu **Bruno Kencki**. **PIOTROWICE:** Polášek – Konečný, Bláha, Sehnal, Bernatík – Brzóska (73. Krul), Menarík, Lukan, Wojnarovský (32. Filer) – Hanusek, Hojdysz.

Lokaty: 1. Dziećmorowice 30, 2. Kromierzyż 29, 3. Hulin 26,... 7. Orłowa 18, 11. Olbrachcice 14, 13. Piotrowice 13, 14. Cz. Cieszyn 12 pk.

JANUSZ BITTMAR

Hokej: Gorzki smak pardubickich pierników

02 EKSTRALIGA

■ **PARDUBICE – TRZYNIEC 7:2 (2:0, 2:1, 3:1). Bramki: 15. Rolinek, 18. Snopek, 35. M. Hlinka, 36. Mrázek, 53. i 56. Andrašovský, 59. P. Sýkora – 34. Pácal, 47. Kudrna. Sędziował Smeták. Kary 12:10, wykorz. 2:2. W. 8245.** Chimeryczną formę Trzyńca wykorzystali tym razem hokeiści Pardubic, którzy z podopiecznymi trenera Jiřego Juříka nie mieli trudnej przeprawy. W 34. minucie wprawdzie Pácal z niebieskiej linii obniżył na 2:1, ale gospodarzom wystarczyło włączyć trzeci bieg i w przeciągu jednej minuty strzelić Stalownikom dwa gole. Trzyniec w trzeciej tercji zaryzykował, zagrał odważniej w ataku, zdołał jednak strzelić tylko jednego gola z kija Kudrny. W 53. min. po błędzie bramkarza Danečka na 5:2 poprawił Andrašovský i było praktycznie po meczu. Trzyńczanie po raz kolejny zagrali tylko na trzy pełne formacje. – *Borykamy się z kontuzjami* – stwierdził asystent trenera Trzyńca **Jan Daneček st. TRZYNIEC:** L. Daneček – Seman, Pácal, Kroupa, Frolo, Tesařík, Výtisk – Kudrna, Peterek, Martynek – Korhoň, Polanský, Tomas – Hašek, Steber, Skořepa.

Lokaty: 1. Cz. Budziejowice 38,... 8. Trzyniec 28, 11. Witkowice 27 pkt. W **piątek**: Trzyniec – Litwinow (17.00).

I LIGA

■ **PROŚCIEJOW – HAWIERZÓW 1:4 (0:1, 1:1, 0:2). Bramki: 27. Pukalovič – 14. i 22. Sedlák, 51. Steber, 59. Fink. Sędziował Pešina. Kary 9:13, wykorz. 1:1. W. 2000.** Wczoraj po zamknięciu numeru Hawierzów podejmował Kometę Brno.

II LIGA

■ **KROMIERZYŻ – ORŁOWA 2:6 (2:1, 0:2, 0:3). Bramki: 1. Blažek, 6. Hlatký - 16., 42. i 50. Stránský, 31. i 41. Galgonek, 36. Jaško.** Orłowianie potwierdzili rolę faworyta, od drugiej tercji byli zdecydowanie lepszym zespołem. Dobry mecz zaliczył trzeci orłowski golkiper Marek Volf, jak również autor hattricku Vít Stránský.

Lokaty: 1. Hodonin 30, 2. Szumperk 29, 3. Orłowa 26. **JUTRO:** Orłowa – Szumperk (18.00). **(jb)**

Futbol w niższych klasach: Łatwe zwycięstwo Bogumina

MISTRZOSTWA WOJEWÓDZTWA

● **BOGUMIN – WRACIMOW 3:1 (1:0). Bramki: 27. Neuwirth, 60. Jar. Kubinski, 61. Sittek – 86. Vyorálek. W. 110.** Boguminiacy przesądzili o swoim zwycięstwie w drugiej połowie, kiedy to w przeciągu 20 sekund strzelili gościom dwie bramki, podwyższając na 3:0. Ekipa trenera Marka Poštulki dyktowała warunki na placu gry, goście grali wyłącznie z kontry. Najważniejsze minuty: 27. Neuwirth minął zwodem bramkarza – 1:0; 60. po faulu na Kukuliaču z „11" podwyższa Kubinski – 2:0; zaraz po wznowieniu gry w pole karne przebija się Sittek – 3:0; 86. błąd Ryla – Vyorálek obniża na 3:1. **BOGUMIN:** Ryl – Prokš, Tvrdý, Kračmar, Pluta – Neuwirth, Motloch (79. Foltýn), Kubinski, Ciesarik – Kukuliač (70. Gábor), Sittek.

● **HAWIERZÓW – KOBERZYCE 1:0 (0:0). Bramka: 70. Košťál. W. 550.** „Indianie" prezentują dwa różne oblicza. Na wyjeździe grają w miarę udanie, gorzej jest jednak w meczach na własnych śmieciach. Z Koberzycami gospodarze męczyli się do 70. minuty. Trzy punkty zapewnił im po strzale głową Košťál. **HAWIERZÓW:** Chlebek – Vlček, Bielan, Košťál, Dedek – Pristáš (89. Osika), Lakatos, Mička, Kisel – Harwot (85. Uryga), Schimke (70. Staufčík).

Lokaty: 1. Petrzkowice 27,... 4. Hawierzów 25, 10. Bogumin 17 pkt.

I A KLASA – GR. B

Bruszperk – Lutynia D. 2:1, Bystrzyca – Mosty 4:1, St. Miasto – Stonawa 2:3, Libhošť – Bogumin B 2:1, Wędrynia – Dobra 1:0. **Lokaty:** 1. Liskowiec 23, 2. Bystrzyca 20,... 4. Lutynia D. 19, 7. Stonawa 18, 10. Mosty 12, 11. Wędrynia 12, 14. Bogumin 0 pkt.

I B KLASA – GR. C

Śmiłowice – Sj Rychwałd 3:1, Sucha G. – Jabłonków 0:1, Gródek – Datynie D. 4:2, Niebory – Wierzniowice 2:0, Orłowa B – Sedliszcze 1:5, Oldrzychowice – Żuków G. 3:1, G. Błędowice – Nydek 2:1. **Lokaty:** 1. Śmiłowice 28, 2. Jabłonków 26, 3. Nydek 26 pkt. **(jb)**

Co słychać?

■ **EKSTRALIGA FLORBALISTÓW: T. Strzeszowice – Hawierzów 2:3 (1:0, 1:0, 0:3). Bramki: 18. Jedlička, 33. Hanzlík – 41. Kowal, 46. Berka, 46. Krečmer.** W 8. kolejce ekstraligi gracze Torpeda Hawierzów zdobyli skalp mistrza RC i to na jego własnym parkiecie. Kluczowa była trzecia tercja i błyskawiczne gole Berki (45:12) i Krečmera (45:46), po których goście objęli prowadzenie. W końcówce Tetran postawił wszystko na jedną kartę, ale w desperackiej power play wady obronne Hawierzowa wytrzymały. **HAWIERZÓW:** Laja, Kotula – Berka, Bezděčík, Heczko, Hošek, Jedlička, Jendrišák, Jurčík, R. Kantor, T. Kantor, Kowal, P. Kožušník, Krečmer, Kubala, Löbl, Plášek, Růžička. **Lokaty:** 1. Wrakowice 19, 2. Strzeszowice 16, 3. SSK Future 15, 4. Hawierzów 15 pkt. W sobotę 4. 11.: Hawierzów – Bohemians.

■ **EKSTRALIGA RUGBY: Hawierzów – Petrovice 17:29 (3:29).** Rugbiści Hawierzowa przegrali swój piąty mecz w tym sezonie, na domiar złego z ostatnim zespołem tabeli. **Lokaty** po 9 kolejkach: 1. Říčany 18,... 7. Hawierzów 8 pkt. **(jb)**